PROGRAM TV NA TYDZIEŃ

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania V • 6 - 12 czerwca 1994 r. nr 22 (108)

KRAJ LAT DZIECINNYCH ON ZAWSZE ZOSTANIE ŚWIĘTY I CZYSTY JAK PIERWSZE KOCHANIE...

Reportaż z I Zjazdu Grodnian

Przeżycia wojenne sprowadzają się dla nich najczęściej do rozstrzeliwań, wagonów bydlęcych, obozów stalinowskich i wielu, wielu długich krwawych kilometrów tajgi syberyjskiej. Nikt nie porzucał swego rodzinnego miasta z własnej chęci. Byli młodzi, pełni życia i wielkich planów na przyszłość. Niemiecko-sowiecka agresja koordynalnie zmieniła ich losy, rozrzucając ich po całym świecie.

Przez ponad pięćdziesiąt lat byli oni pozbawieni możliwości odwiedzenia rodzinnych stron, skłonienia kolan na grobie swoich rodziców, spotkania rodziny i przyjaciół. Długie, przesiąknięte nostalgią pięćdziesiąt lat dzielą ich od szczęśliwych czasów młodości i dzieciństwa, kiedy co niedziela z rodziną chodzili do kościoła Farnego lub Franciszkańskiego, spacerowali ulicą Brygidzką lub Horodniczańską, albo godzinami przesiadywali na malowniczym brzegu kochanego przez Elizę Orzeszkową Niemna.

Ich gęste młodzieńcze czupryny pokryły się dzisiaj siwizną, przeżycia i czas zostawiły widoczne ślady na ich twarzy, lecz żadne cierpienia nie zniszczyły w ich oczach iskierki nadziei i w sercu miłości do miasta, które przez długie lata czekało na ich powrót.

Na I Zjazd Grodnian przyjechała tylko mała część tych, których los i okrutne okoliczności zmusiły do opuszczenia ojczystego miasta. Przyjechało tylko 260 osób z dziesiątków tysięcy byłych Grodnian. Lecz jak powiedział w swoim słowie powitalnym wiceprewodniczący Rady Miejskiej Grodna Aleksander Milinkiewicz: "Oni nie są "byłymi", oni są i zawsze zostaną obywatelami miasta, bez których historia Grodna nie byłaby pełna".

Pięć dni pobytu przewidywały ciekawy program i dużo imprez. Pierwszy dzień rozpoczęła Msza św. w Katedrze, która była odprawiona w intencji wszystkich Grodnian, zdarzeniem losu zmuszonych opuścić kraj rodzinny.

Po Mszy odbył się przemarsz ulicami starego miasta ku pomnikowi niekoronowanej królowej Grodna Elizy Orzeszkowej, gdzie na jej cześć złożono kwiaty od kierownictwa Związku Polaków na Białorusi, Związku Harcerstwa Polskiego oraz byłych Grodnian.

Kilka godzin później na sali Teatru Obwodowego odbyło się oficjalne powitanie Grodnian przez władze obwodu i miasta w

Ciąd dalszy na str. 3

FINAŁ KONKURSU Mickiewiczowskiego

1 czerwca skonczył się termin nadsyłania odpowiedzi na II etap Konkursu Mickiewiczowskiego. Jako organizatorzy, cieszymy się bardzo, że nasza młodzież i osoby starsze lubią i znają twórczość swego Rodaka Adama Mickiewicza. Większość uczestników konkursu prawidłowo odpowiedziała prawie na wszystkie pytania konkursowe. Jury konkursu przyznało trzy pierwsze miejsca i równorzędne nagrody następnym osobom:

Irenie **Gryńko** (Nowogródek),

Natalii **Szkapicz** (Grodno),

Franciszkowi **Rozładowskiemu** (Wołkowysk).

Dwa drugie miejsca i równorzędne nagrody:

Oli **Jastremskiej** (Putryszki),

Helenie **Obuchowskiej** (wieś Stara Ruda).

Dwa trzecie miejsca i równorzędne nagrody:

Helenie **Cieriebiej** (wieś Łosiewo),

Walerianow **Grigorjewowi** (wieś Rubieżewicze).

Gratulujemy zwycięźcom i zachęcamy do udziału w Konkursie Recytatorskim "Kresy '94", który odbędzie się w listopadzie b.r.

Teresa KRYSZYŃ
Kierownik Działu Oświaty ZPB

III Festiwal Piosenki Polskiej
NIECH ROZBRZMIEWA NASZA PIEŚŃ

W dniu 29 maja 1994 r. po raz trzeci na Grodzieńszczyźnie odbył się Festiwal Piosenki Polskiej. Imprezę rozpoczęła Msza św. w kościele Farnym, po czym uczestnicy Festiwalu wyruszyli ulicami Starego Miasta do Teatru Lalek. Na Festiwal przyjechało 20 zespołów: z Brześcia, Bobrujska, Kobrynia, Wołkowyska, Lidy, Oszmian , Grodna i obwodu Grodzieńskiego, udział w których wzięło około 400 osób. Na sali byli obecni goście honorowi Senator Rzeczypospolitej Polski, wiceprzewodniczący Komisji do Spraw Emigracji, Polinii i Polaków za Granicą Józef Kuczyński, senator Tomasz Romańczyk, przewodniczący Komitetu Miejskiego Grodna Henryk Krupienko, pierwszy sekretarz Ambasady Rzeczypospolitej Polski na Białorusi Krzysztof Dłużewski, oraz honorowy członek ZPB wiceprzewodniczący Rady Miejskiej Grodna Aleksander Milinkiewicz.

Uroczystego otwarcia Festiwalu dokonał Prezes Związku Polaków na Białorusi Tadeusz Gawin. W swoim krótkim wystąpieniu powiedział: - Wszyscy jesteśmy pewni, że dzisiejszy, Trzeci Festiwal pozwoli zaprezentować polską piosenkę na możliwie najwyższym poziomie, czego szczerze życzę wszystkim uczestnikom Festiwalu.

Wszystkich obecnych na sali przywitał w imieniu Grodzieńskiego Komitetu Deputowanych Przewodniczący Rady Miejskiej Grodna Henryk Krupienko, który osobiście podziękował organizatorom I Zjazdu Grodnian, którzy umożliwili dzisiejszym Grodnianom poznać swoją historię i dzieje swojego miasta. Henryk Krupienko podkreślił, że III Festiwal Piosenki Polskiej jest dalszym ciągiem uświadomienia obywatelom miasta poczucia tożsamości narodowej.

Ciąd dalszy na str. 4

AKTUALNOŚCI • FAKTY • WIADOMOŚCI

Rząd Rosji podjął decyzję o udzieleniu Białorusi w I półroczu 1994 r. kredytu w wysokości 150 miliardów rubli rosyjskich.

Na Białorusi funkcjonuje 14 szkół wyższych o charakterze niepaństwowym.

Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości oraz Polski Prywatny Fundusz Kapitałowy zamierzają zainwestować w 1994 r. 50 milionów dolarów w prywatyzację polskich przedsiębiorstw.

Tylko 24% Polaków okazuje sympatię do kapitalizmu.

Na II Konferencji Ministerstw Transportu państw Bałtyckich uchwalono, że do 1996 r. zostanie odbudowana poniemiecka autostrada, łącząca Elbląg i Kaliningrad, którędy będzie się odbywać ruch tranzytowy z Europy Zachodniej i Polski do obwodu Kaliningradzkiego.

Od 1 stycznia 1995 r. w obiegu znajdzie się pięć nowych banknotów: 10-, 20-, 50-, 100-, 200 - złotych.

Rząd RP ogłosił program społeczno-gospodarczy na 3 lata. Przewiduje się wzrost gospodarczy w wysokości 5% rocznie, spadek inflacji poniżej 10%, wzrost płac realnych po 1,5% w pierwszych latach i o 2,5% w trzecim roku.

Pensja prezydenta RP wynosi 21 milionów złotych brutto, premiera - 19 mln, wicepremiera - 17, ministra - 16, wojewody - 13 mln zł.

Najtańszy samochód marki "Polonez" kosztuje 128100 tys. zł.

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto obywateli RP wyniosło w I kwartale b.r. 4974 tys. zł i było o 10,2% wyższe niż w ostatnim kwartale ubiegłego roku.

Największym dłużnikiem ONZ są Stany Zjednoczone - zalegają z 531 mln dolarów składek i 652 mln dolarów z tytułu wkładu na rzecz operacji pokojowych ONZ.

Estonia zniosła ograniczenia walutowe. Zagraniczne waluty oraz estońskie korony mogą być bez przeszkód transferowane przez granicę kraju. Estończycy uzyskali prawo otwierania za granicą kont walutowych.

35% krajowej produkcji elektrycznej w Polsce wytwarza się z węgla brunatnego, 64% - z węgla kamiennego, i tylko 1% - z innych źródeł energii.

PIERWSZE ŚWIADECTWA

W niedzielę 22 maja 1994 r. rozdano pierwsze świadectwa w Polskim Liceum Niedzielnym w Grodnie.

Wdzięczności rodzin, radość uczuć nie było końca, gdy ich pierwsi nauczyciele w Polski rozdawali pierwsze napisane w języku polskim świadectwa.

Ta zdwojona radość była tym większa, że polskośc odradza się tu powoli, a wszystko co nowe przyjmowane jest przez ludzi z rezerwą, obawą, niepokojem.

Taka nowość jak polska szkoła, polski język w szkole czy na ulicy przyjmowane są z podejrzliwością, aż trudno zrozumieć dla czego?

To zrozumienie potrzeby posiadania własnej narodowości, potrzeby serca będzie jeszcze wymagał wiele lat doskonalenia się i kształcenia, kształtowania potrzeb zarówno jednego jak i drugiego narodu.

Dotychczas wykształcano w społeczeństwach poczucie nacji i siły, ważności tej nacji tak, jak przed 50-ciu laty jeden naród chce panować nad drugim.

Warto sobie dziś, u progu tego półwiecza uświadomić, że powinniśmy być sobie równi i nie trzeba było rozdawać świadectw polskim dzieciom, czy młodzieży w niedzielę, a mogłoby to odbywać się w dniu ustalonym przez władze oświatowe w państwie, w dniu zakończenia roku szkolnego. Ale początki są zawsze trudne i trudno przemówić władzom oświatowym, aby powołały liceum z prawdziwego zdarzenia, aby młodzież, która w tym liceum niedzielnym uczyła się wielu przedmiotów po polsku, ponieważ od poniedziałku do soboty musiało uczyć się w liceum rocyjskim, mogła by tę samą wiedzę zdobywać w języku polskim w ciągu tygodnia. Uczniów, którzy swój wolny czas poświęcali na zdobywanie tej wiedzy w Grodnie było ponad 100 osób.

Należy zaznaczyć, że do liceum niedzielnego uczęszczali nie tylko Polacy ale i Białorusini, gdyż nauka języka jeszcze nikomu nie zaszkodziła, a wykładana przez nauczyciela znającego rdzęnny język i wszystkie jego arkana, przyjmowana jest przez ucznia z większym zainteresowaniem. Opanowanie języka jest wówczas łatwiejsze i ciekawsze a osobowość nauczyciela, metodyka pracy nauczycieli z Polski bardziej przyciąga, gdyż uczniowie poznają nie tylko język ale i kulturę.

Aula Średniej Szkoły Nr. 6 w Grodnie wypełniona była po brzegi zarówno przez uczniów jak i rodziców przybyłych na tę uroczystość.

Głównym organizatorem powołania liceum był Dział Oświaty Związku Polaków na Białorusi, dlatego też i zakończeniem roku szkolnego kierowały panie Teresa Kryszyń i Bożena Guziewicz.

To właśnie pani Teresa Kryszyń, z wykształcenia nauczycielka fizyki, z funkcji kierownik Działu Oświaty ZPB wraz ze swą współpracownicą zbierały młodzież ze wszystkich grodzieńskich szkół średnich do liceum, informowały i sprowadzały też młodzież z Grodzieńszczyzny. Troszczyły się zarowno o uczniów jak i nauczycieli.

A młodzieży w ciągu roku szkolnego wciąż przybywało. Na program uroczystego zakończenia roku szkolnego poza rozdaniem świadectw, składa się również część artystyczna i nieoficjalna z posiłkiem i dyskoteką.

Najcześliwszymi byli uczniowie klas jedenastych, którym nauka w liceum umożliwiła zdanie egzaminów na studoa do Polski. Spośród zdających egzaminy w Mińsku ponad 50 % to uczniowie Liceum Niedzielnego w Grodnie, którzy otrzymali prawo wstępu na uczelnie w Polsce.

Jest to pierwszy odniesiony sukces, zwłaszcza, że wszystkie egzaminy trzeba było zdawać w języku polskim. Po rozdaniu świadectw przez p. mgr Matyldą Świgoń uśmiech nie ustępował z twarzy uczniów, którzy wczytywali się w swoje oceny. Takie same świadectwa otrzymali uczniowie młodszych klas szkół średnich, którzy uczyli się w naszym liceum w dwóch grupach zaawansowania.

Grupę uczniów bardziej zaawansowanych językowo przygotowywała p. Jadwiga Janik, a grupę elementarnych p. Wiesława Sobieszek. Postęp w nauce języka był bardzo wysoki, dlatego też ocen bardzo dobrych na świadectwach nie brakowało. Na część artystyczną złóżyły się recytacje uczniów liceum i występy uczniów Z Grodzieńskiego Liceum Muzycznego, którzy również uczyli się języka polskiego, a tu otrzymali świadectwo.

Zarówno koncert muzyczny jak i recytacje otrzymały wielkie brawa rodziców i uczniów.

Potem nastąpiło przyjęcie i dyskoteka. Młódzież bawiła się wesoło i śpiewała polskie piosenki.

Należy mieć nadzieję, że i w przyszłym roku szkolnym liceum będzie znów żyło polskim językiem i będzie doskonaliło swoją wiedzę nie tylko z literatury, ale podobnie jak w roku bieżącym z wielu przedmiotów i być może będzie pracowało w jeszcze lepszych warunkach, czego im szczerze życzę.

W imieniu Działu Oświaty ZPB wszystkich uczniów i nauczycieli należą się słowa podziękowania Dyrekcji i administracji Średniej Szkoły N 6 w Grodnie za udostąpnienie klasopracowni, opiekę i obsługę nas w czasie niedzielnych spotkań jak również za życzliwy stosunek do działalności naszej pracy pedagogicznej.

Matylda ŚWIGOŃ

Anna RAJKOWSKA jest nauczycielką języka polskiego Porozowskiej szkoły średniej. *Fot. R. SOKOŁOWSKI.*

ŻOŁNIERSKIE LOSY

Józef Jursza s. Macieja pochodzi z Lidy. Urodził się w 1916 r. Małomówny, nie lubi opowiadać o sobie. Był bardzo przejęty, gdy zobaczył w "Głosie znad Niemna" fotografię żołnierza, z którym być może wspólnie walczył w 1939 r. pod Piotrkowem.

Pan Józef służył w Lidzie w 77 pułku piechoty. W 1939 r. gdy wybuchła wojna, znajdował się w głębi Polski. Pamięta jak maszerowali nocą na zachód, w dzień kryjąc się po lasach. Wreszcie w okolicy Piotrkowa rozgarzała krwawa bitwa. Pan Józef i jego 4 koledzy otrzymali rozkaz obsadzenia szosy. Dowodził grupą sierżant Majkowski. Wszyscy byli z jednej kompanii. Pamięta Podgajnego z Nowoprudców Lidzkich.

A potem była niewola niemiecka. Jeńców pędzono przez 2 dni bez jedzenia i picia. Pamięta głodny nocleg w jakiejś stajni koło Częstochowy. Później popędzono ich do Kielc. Wspomina, że podczas tych marszów jedną noc spędzili w stodole na stertach maku. Może komuś z czytelników ten szczegół posłuży za wskazówkę.

W Kielcach udało mu się skontaktować z p. Marią Batenin, która mu pomogła z cywilnym ubraniem, załatwiła przepustkę, ponieważ posiadał przy sobie dowód osobisty. Po tak szczęśliwym wyzwoleniu szedł pieszo do Warszawy, a dalej jak się dało. Wreszcie na granicy w Małkini wsiadł do pociągu, oczywiście bez biletu. Tu po raz pierwszy zetknął się z Rosjanami. W pociągu spotkał ziomka p. Pupkę, który przywodził sklep przy ul. Suwalskiej w Lidzie. Pan Pupka załatwił mu bilet w wagonie I klasy aż do Lidy.

W taki sposób wrócił p. Józef 1 listopada 1939 r. na ojcowiznę, pracował na roli koło Radunia we wsi Talkińce, gdzie rodzina posiadała 33 ha ziemi.

Później osiedlił się w Lidzie, zbudował własny dom pracował na kolei. Obecnie jest członkiem Klubu Kombatantów.

Danuta KRUPICA

Lida

KONKURS

Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie ogłasza konkurs na dziennik i pamiętni k pt.,: Polaka na Wschodzie , dzień dzisiejszy . Forma dowolna (preferujemy formę dziennika).

Prace prosimy nadsyłać w terminie do 30 grudnia 1994 r. na adres:

Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie

ul. Litewska 2/4

00-581 Warszawa

(tel. 694-73-24)

Nadesłane prace oceniać będzie sąd konkursowy, w skład którego wejdą poloniści i historycy z kraju oraz przedstawiciele środowisk polskich na Wschodzie.

Wyniki konkursu zostaną ogłoszone do dnia 31 marca 1995 r.

Przewidujemy I Nagrodę w wysokości 400 USD (równowartość).

Łączna pula nagród wyniesie równowartość 1200 USD.

Apelujemy do wszystkich Polaków na Wschodzie o podjęcie wysiłku konkursowego i udokumentowanie w ten sposób życia swojej Społeczności.

INFORMACJĘ O KONKURSIE PRZEKAŻ INNYM!

Przewodniczący Sądu Konkursowego

dr Andrzej KRAWCZYK

WIEŚCI Z KRAJÓW NADBAŁTYCKICH

W okresie letnim litewskie uzdrowisko w Połądze uzyska bezpośrednie połączenie lotnicze z Munsterem i Hamburgiem (Niemcy).

Fachowcy Łotewskiego Ministerstwa Ekonomiki rozpoczęli prace nad narodowym programem jakości towarów, co jest niezbędnym warunkiem przystępienia do Unii Europejskiej.

W maju na Łotwie odbędzie się Trzeci Międzynarodowy Festiwal Balonów Powietrznych.

W związku ze wzrostem przestępczości na Litwie rząd litewski wprowadził obowiązkowe konwojowanie przez policję samochodów, przewożących na terenie tego kraju metale kolorowe oraz wyroby spirytusowe, tytoniowe i in.

Od 1 maja każdy obywatel Litwy który ukończył 25 lat w celu obrony własnej ma prawo nabyć broń palną. Ubiegać się o prawo posiadania broni mogą osoby nie karane, nie związane ze światem przestępczym, które ukończyły 20-godzinne kursy i zdały egzaminy kwalifikacyjne.

Prezydent RP Lech Wałęsa odbył dwudniową wizytę w Estonii.

Jak powiadomił Departament Statystyki Litwy w pierwszym kwartale b.r. inflacja w tym kraju wyniosła 11,4 proc. (odpowiednio w roku ubiegłym 46,5%).

68 tyś. mieszkańców jest bez pracy, wśrod nich 28,5 tyś miało status bezrobotnych.

W marcu podrożały podstawowe atrykuły żywności o 3,9%.

Policja drogowa Litwy zarejestrowała ponad 800 samochodów skradzionych w krajach zachodnich.

Na Litwie zarejestrowano 21 osób - nosicieli wirusa HIV.

Niedawno w Solecznikach gościli z wizytą wiceminister kultury i druku Białorusi Stanisław Nieczyporowicz i generalny dyrektor firmy "Biełkniga" Aleksander Gurinowicz. Goście przekazali miejscowym mieszkańcom narodowości białoruskiej dar w postaci książek w języku ojczystym.

I ZJAZD GRODNIAN

KRAJ LAT DZIECINNYCH ON ZAWSZE ZOSTANIE ŚWIĘTY I CZYSTY JAK PIERWSZE KOCHANIE...

Ciąd dalszy ze str. 1

osobie wojewody grodzieńskiego Siemiona Domasza, Przewodniczącego Rady Miejskiej Henryka Krupienkę, prezesa Funduszu Kultury na Grodzieńszczyźnie Siergieja Gabrusiewicza , prezesa ZPB Tadeusza Gawina, przedstawiciela Niemieckiego Stowarzyszenia p. Millera oraz licznie zebranych gości.

Chwilą ciszy uczcili zebrani pamięć Walerii Borowiczowej, strażniczki i opiekunki grodzieńskich cmentarzy, grobu i pomniku Elizy Orzeszkowej, Heleny Sapko, Zdzisława Cypelta, generała Wojska Polskiego, wieloletniego prezesa Koła Grodnian imienia Elizy Orzeszkowej w Warszawie, organizatora Pierwszego Zjazdu Grodnian, zmarłego przed miesiącem.

W słowie powitalnym wojewoda grodzieński Siemion Domasz podkreślił, że podziwia tą wielką nadzieję na powrót i ogromną siłę przetrwania w krwawym okresie stalinowskim i z całego serca wita Grodnian w ich rodzinnym mieście.

W swoim wystąpieniu Prezes Związku Polaków na Białorusi Tadeusz Gawin przypomniał zebranym o trudnych początkach powstania Związku Polaków, zgromadzeniu i uświadomieniu godności narodowej Polaków. "Byliście i jesteście dla nas wzorcem wytrwałości, która jest dla nas niezbędna w sprawie odrodzenia polskości na tych terenach" - powiedział Tadeusz Gawin.

Witając swoich kolegów Bolesław Wołosiewicz Prezes Stowarzyszenia Żołnierzy Armii Krajowej przy Związku Polaków na Białorusi powiedział: "Dzięki waszemu przyjazdu do Grodna wróciła nasza młodość i Grodno, które długie lata czekało na was serdecznie wita was w rodzinnym domu."

Ze słowem powitalnym wystąpiła Barbara Wachowicz, znana pisarka, autorka i narratorka wielu pięknych opowieści "Nazwę Cię - Kościuszko", "Wierna rzeka harcerstwa", "Ty jesteś jak zdrowie" - cyklu reportarzy z kolebki romantyzmu polskiego na Kresach i ludziach trwających tam na reducie polskości i wielu innych dzieł prozaicznych, laureatka nagrody Srebrny AS 1993 w dziedzinie literatury za twórczość poświęconą wielkim Polakom, polskiej historii i tradycji:

- Jak powiedział nasz sławny rodak Henryk Sienkiewicz, że zadeptano i zniszczono wielkie ognisko polskości, ale domowe ognisko płonie jasno. Myslę, że blask i ciepło takich ognisk dano nam było tutaj w Grodnie dzisiaj spotkać. Z myślą o tym domowym ognisku jako ptaki wracające do domu, myśmy dzisiaj wszyscy tutaj zjechali się".

Imprezę powitalną zakończył koncert z udziałem zespołu "Grodzieńskie Słowiki" pod kierownictwem Alicji i Andrzeja Binertów, który zaprezentował wspaniały program, w który weszły utwory Moniuszko, Mozarta, Dunajewskiego; oraz Chór pod kierownictwem Wiktora Adamowicza, któremu właśnie na sali Teatru Obwodowego była nadana nazwa "Głos znad Niemna".

W drugi dzień swojego pobytu uczestnicy I Zjazdu Grodnian zwiedzili Sopoćkinie, Naumowicze oraz Bohaterowicze, mieli możliwość przejść tropami, którymi kiedyś spacerowali Jan i Cecylia, bohaterzy ze słynnego utworu "Nad Niemnem" wielkiej Grodnianki Elizy Orzeszkowej.

28 maja w kościele Bernardyńskim odbyła się Msza św. w intencji żołnierzy, poległych w czasie II wojny światowej. Odbyło się uroczyste pogrzebanie w podziemiach kościoła prochów nieznanych żołnierzy WP, obrońców Grodna.

Następnie na cmentarzu wojskowym została uroczyście odsłonięta tablica pamiątkowa z nazwiskami zamordowanych w Katyniu polskich oficerow i żołnierzy. Wspólną modlitwą przy pomniku ofiar Katynia uczestnicy I Zjazdu uczcili pamięć bohaterów , wielkich obywateli Polski. Zostały również złożone kwiaty i odmówiona wspólna modlitwa przy grobie wielkiej pisarki Elizy Orzeszkowej.

Pierwszy Zjazd Grodnian dobiegł swego końca. Niebyłby on możliwy bez niestrudzonej pracy organizatora Zjazdu Ryszarda Kacynela, świętej pamięci Zdzisława Cypelta, Oddziału Miejskiego ZPB z jej Prezesem Stanisławem Piełuciem oraz wielu innych ludzi.

Nie wszyscy mogli wrócić w rodzinne strony, niektórzy niedoczekali się tego dnia, więc życzę tym dzielnym, godnym podziwu ludziom sto lat życia i doczekania się nie tylko drugiego lecz i setnego Zjazdu Grodnian

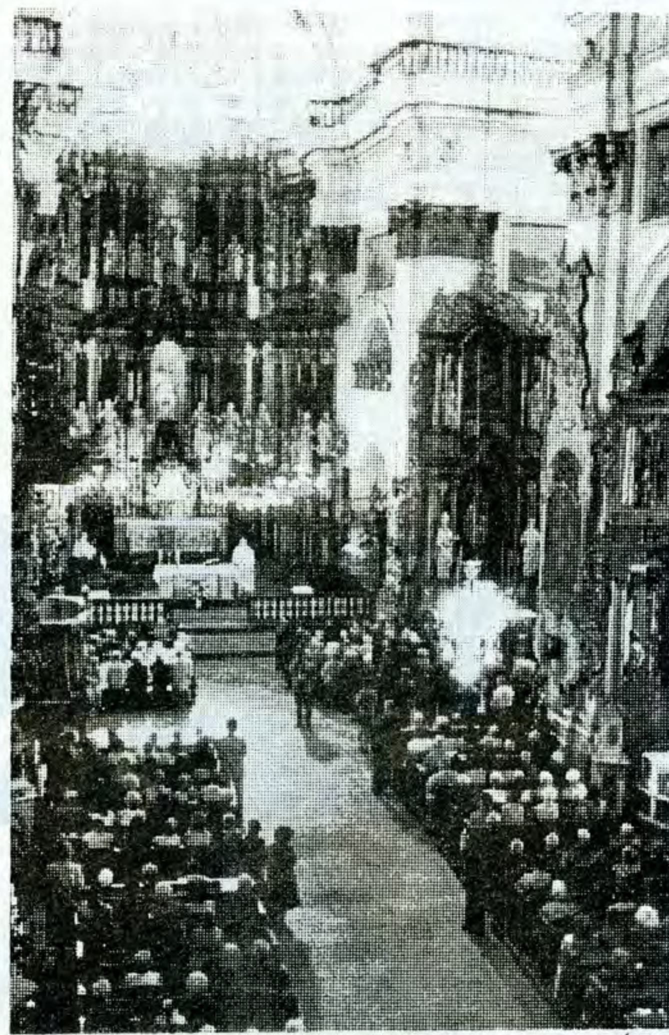
Irena ARTISZ
Fot. Michał ANISZCZENKO

PODZIĘKOWANIE

W imieniu Zarządu Głównego ZPB wyrażam serdeczne podziękowanie p.p. Józefowi Kuczyńskiemu z Elbląga, Tomaszowi Romańczukowi z Gołdapi, Aleksadrowi Gudzowatemu z Warszawy oraz Ministerstwu Kultury i Druku Republiki Białoruś za okazaną pomoc w dofinansowaniu III Festiwalu Piosenki Polskiej.

Prezes ZPB
Tadeusz GAWIN

III FESTIWAL PIOSENKI POLSKIEJ

NIECH ROZBRZMIEWA NASZA PIEŚŃ

Ciąd dalszy ze str. 1

Ze słowem powitalnym wystąpił również senator Rzeczypospolitej Polski, wiceprzewodniczący Komisji do Spraw Emigracji, Polonii i Polaków za granicą Józef Kuczyński:

- Dziekuję wam gorąco za umożliwienie nam pobytu na dzisiejszej tak ważnej imprezie. Ja osobiście już kilkakrotnie uczestniczyłem w uroczystych obchodach, za każdym razem byłem do głębi wzruszony przywiązaniem do polskiej tradycji i pełen podziwu dla poziomu i pracowitości wykonawców piosenek i tańca polskiego. Podziwiam to, że potrafiliście zachować piękno swojej duszy, dobroć, cierpliwość i przywiązanie do polskości - naszej historii i martyrologii, tradycji i kultury. Pragnę przekazać organizatorom i wam wszystkim serdeczne pozdrawienia od Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polski - Adama Struzika, przewodniczącego Jana Sęka i wszystkich członków Komisji Spraw Emigracji i Polaków za Granicą.

Festiwal rozpoczął muzyczno-poetycki zespół z Brześcia "Gerbera" pod kierownictwem poetki Marii Sulimy, zespół powstał w 1992 r. Wszystkich widzów zachwycił wspaniały sopran liryczny Natalii Klimowicz. Zespół miał występy jak w obwodzie brzeskim, tak i w Polsce (Warszawa, Białystok, Biała Podlaska).

Już po raz trzeci wziął udział w Festiwalu Piosenki Polskiej zespół pieśni i tańca "Przyjaciele" z Lidy, który powstał w 1992 r. Zespół liczy 40 osób w wieku od 15 do 50 lat. "Przyjaciele" byli Lauratem I i II Festiwalu Piosenki Polskiej w Grodnie, honorowym uczestnikiem VI Rejonowego Festiwalu Piosenki Polskiej w Gorkach, mieli koncert w Teatrze na Woli w Warszawie.

Poraz pierwszy w Festiwalu wziął udział zespół folklorystyczny z Porzecza który istnieje dopiero od dwóch

miesięcy i kierownikiem którego jest Jerzy Bieńkowski. Dla zespołu był to pierwszy występ na tak dużej widowni. Zespół zaprezentował ciekawy program folklorystyczny, na który widownia reagowała głośnymi owacjami.

Rozmawiam z jego kierownikiem Jerzym Bieńkowskim:

- Zespół praktycznie istnieje tylko od kwietnia b.r. Byliśmy uczestnikami Ogólnorejonowego Festiwalu Muzyki Folklorystycznej. Wśród uczestników większość stanowiły białoruskie zespoły folklorystyczne, ale ku naszemu zdziwieniu nasz program, zawierający autentyczne obrzędy i tradycje polskie właściwe dla ziemi porzeckiej był odebrany w bardzo ciepły sposób.

Swój program układamy wspólnie, szukamy stare, już trochę zapomniane pieśni i obrzędy ludowe, opracowujemy je i staramy się dać im nowe życie.

Niestety w składzie naszego zespołu mamy zbyt mało młodzieży, staramy się ją zachęcić, ale jesteśmy narazie na stadium zorganizowania się, a to nie jest takie łatwe. Cieszymy się z naszego przyjazdu do Grodna, chociaż zdajemy sobie sprawę, że nie możemy dorównywać poziomowi zespołów z Grodna, Lidy, Brześcia, ale mamy nadzieję, że dzisiejszy występ będzie początkiem naszego sukcesu.

Ciekawy program przedstawił młodzieżowy zespół ludowy z Wołkowyska "Jutrzenka". Zespół liczy 35 osób w wieku od 12 do 16 lat, zespół powstał w 1989 r. i kierownikiem którego jest Helena Niestier.

Wspaniałe programy zaprezentowały również zespoły "Raduńskie Słowiki" pod kierownictwem Mieczysława Kuźmickiego, oraz folklorystyczny zespół z Wołpy, który wykonał piękne stare piosenki polskie.

Bardzo sympatycznie było przyjęte przedstawienie folklorystycznego zespołu ze wsi Taniewicze, rejonu szczuczyńskiego. Ciekawie wystąpiły zespoły z Oszmian, Kobrynia, Wasiliszek, Porozowa, Świsłoczy,estradowy zespół "Lidzianie".

Jak zawsze wspaniale wystąpiły zespoły grodzieńskie. Młodzi uczestnicy zespołu "Dzwoneczki" pod kierownictwem Grażyny Szumiel i Jana Zaniewskiego swoją wspaniałą "Złotą kaczką" podbiły serca wszystkich obecnych. Również głośnymi "brawami" witała widownia Ludowy Zespół Pieśni i Tańca "Lechici" pod kierownictwem Reginy Zawadzkiej, który przedstawił urywek swojego programu "Żniwa nad Niemnem". "Pokazaliśmy tylko część tego programu, ale mamy nadzieję, że nasi widzowie wkrótce będą mogli zobaczyć go w całości. Jest to piękne przypomnienie kresowych obrzędów ludowych" - powiedziała Regina Zawadzka.

Nowy program zaprezentował również chór "Echo Grodna" pod kierownictwem Janiny Węcławowicz, wykonując utwory klasyczne oraz pieśni ludowe.

Program chóru "Głos znad Niemna" pod kierownictwem Wiktora Adamowicza, który miał dopiero drugi koncert pod nową nazwą był złożony z wierszy i piosenek, poświęconych uroczemu miastu rodzinnemu, Grodnu. Niesposób wymieniać wszystkie zespoły, które zasługują na słowa uznania.

Festiwal Piosenki Polskiej dla miejscowych Polaków był nie tylko zwykłą uroczystością, lecz symbolem odradzającej się polskości, triumfem kultury polskiej.

Irena ARTISZ

Na zdjęciach: przemarsz ulicami Grodna, uczestników Festiwalu wita mer Grodna Henryk Krupienko, tańczy zespół "Przyjaciele" z Lidy, śpiewa chór z Kobrynia, występuje zespół z Oszmiany. Fot. M. Anisczenko

POLSKIE LOSY

CZŁOWIEK O BARWNYM ŻYCIORYSIE

Różnie potoczyły się losy naszych rodaków, którzy ponad pół wieku temu z orężem w ręku stanęli w obronie Ojczyzny. W życiorysach większości z nich jest jeden wspólny szczegół - niebywałe okrucieństwo w stosunku do nich ze strony najbardziej żądnych krwi dyktatur - bolszewizmu i faszyzmu.

Niech ta krótka relacja stanie się powodem do rozmyślań nad losami Polaków.

Gdy w lutym b.r. weszliśmy do jednego ze szczuczyńskich mieszkań (jeżeli można tym mianem określić jednopokojową przybudówkę do byłej łaźni miejskiej), zastaliśmy gospodarza siedzącego w palcie i grzejącego zziębnięte spracowane dłonie nad prymitywnym grzejnikiem własnej roboty.

Widząc nasze zdziwione twarze, mieszkaniec tej rudery śpiesznie wyjaśnił: "Przyzwyczaiłem się już do tego. Zresztą wkrótce będzie wiosna!" Lokatorem tego "mieszkania" jest Michał Szlachtun.

Urodził się prawie 80 lat temu we wsi Tierechy, niedaleko Niemna. Lata dziecinne i młodzieńcze spędził w rodzinnej wsi, jeśli nie liczyć roku spędzonego w pobliskim majątku Rutkiewicze, gdzie jego wychowaniem zajmowała się hrabina Maria Połońska.

Prosimy p. Michała by opowiedział więcej o sobie. Oto jego opowieść.

"W 1935 r. zostałem powołany do wojska. Służyłem w 3 Pułku Artylerii Ciężkiej im. króla Stefana Batorego w Wilnie. Natomiast 24 sierpnia 1939 r. byłem zmobilizowany do 19 Pułku Artylerii Lekkiej w Nowej Wilejce. 1 września przyjechaliśmy do Warszawy. Zajęliśmy pozycje bojowe w odległości około 80 km od stolicy. Brałem udział w walkach pod Piotrkowem. Po porażce skierowali nas z Mińska Mazowieckiego do Brześcia. Niedaleko miasta załadowano nas do samochodów i skierowano na południe w kierunku granicy rumuńskiej. W Równem natknęliśmy się na oddziały Armii Czerwonej. Sowiecki major zabronił nam jechać dalej. Mówiąc, że ukraińscy nacjonaliści nas wymordują. Załadowano nas do pociągu towarowego i zawieziono do Szepietówki, gdzie był ogromny obóz dla jeńców polskich. Wkrótce wywieziono mnie wraz z innymi jeńcami do miasta Marganiec do kopalni...

Wiosną 1940 r. przerzucono nas na Północ na budowę linii kolejowej Kotłas - Workuta. Przez cały miesiąc karmiono nas jedynie rozmieszaną na wodzie mąką. To "pożywienie" przypominało z wyglądu błoto. W sierpniu 1941 r. polskich jeńców przywieziono do Wiaźnik pod Moskwą. Z ogromną radością spotkaliśmy tam polską delegację z Londynu. Powiedziano nam, że zwalniają nas z obozu. Gdy przedstawiciel londyńskiej delegacji zapytał mnie, czy chcę służyć w wojsku polskim, odpowiedziałem: "Zaczynałem służbę w Wojsku Polskim i będę nadal w nim służył do pełnego zwycięstwa nad faszyzmem."

Po komisji lekarskiej zawieziono nas do Tatiszczewa (obw. Saratowski), gdzie przebrano w mundury angielskie z polskimi odznakami wojskowymi, broń, natomiast, otrzymaliśmy sowiecką. Rozpoczęło się intensywne szkolenie. W Dżałał - Abadzie przeglądu wojska dokonał gen. Żukow.

Później na naszym szlaku żołnierskim był Iran i Irak. W Bagdadzie zostałem ranny podczas katastrofy samochodowej. Później byłem na delegacjach służbowych w Australii, Afryce Płd., Argentynie i innych krajach. Zajmowaliśmy się rozlokowaniem polskich repatriantów ze Związku Radzieckiego, których bolszewicy represjonowali w latach 1939-1941. Zdążyłem wziąć udział w bitwie pod Monte Cassino.

Po wojnie we Włoszech udałem się na studia w uczelni inżynieryjno-mechanicznej. W 1946 r. razem z kolegami przeniosłem się do Anglii, gdzie kontynuowałem naukę. Po studiach w 1948 r. rozpocząłem pracę w jednym z zakładów zjednoczenia gazowniczego na stanowisku zastępcy naczelnego inżyniera.

Gdy otrzymałem ze Związku Radzieckiego długo oczekiwany list i fotografię syna postanowiłem powrócić w strony ojczyste.

30 kwietnia 1950 r. przybyłem do Leningradu. W porcie z niezwykłymi honorami witali mnie pracownicy NKWD, których powiadomiłem, że nie rozumiem języka rosyjskiego. Zawieźli mnie do hotelu niedaleko pałacu Smolnego. Przez tłumacza uprzedzili, że nie mam prawa wychodzić do miasta. Na drugi dzień, nie wiem dlaczego, takie pozwolenie otrzymałem. Jednak, gdy wróciłem z przechadzki zawieźli mnie do Urzędu Bezpieczeństwa Państwowego, gdzie przetrzymywali w ciągu 10 dni. W jednym pokoju ze mną ciągle przebywał czekista, z którym odpoczywaliśmy na zmianę. Po okresie przesłuchań i pouczeń, w jaki sposób powinien zachowywać się obcokrajowiec na terenie Związku Radzieckiego pozwolono mi wreszcie na wyjazd do rejonu Szczuczyńskiego. Urządziłem się w pracy jako mechanik w MTS w Różance. Pracowałem przez 10 miesięcy.

1 kwietnia 1951 r. bolszewicy zrobili sobie primaaprilisowy żart z mojej rodziny. Nocą zapukała do okna "władza ludowa" w osobie przewodniczącego sielsowietu. Koło każdego okna stał uzbrojony wartownik. Gdy otworzyłem drzwi weszli do mieszkania kolejno, według zasad etykiety, głowa władzy miejscowej, następnie kapitan NKWD, a na końcu 4 żołnierzy.

Na przygotowania do drogi dali 2 godziny, a sami rozpoczęli rewizję. Zabrali 950 fotografii, wśród których były również zdjęcia z gen. Andersem i Ojcem św. Udało się zachować tylko jedyną pamiątkę z czasów służby wojskowej. Gdzie są te fotografie, kto je ogląda i czy w ogóle się zachowały?

Przybyły trzy wozy. Na jeden z nich załadowano pośpiesznie zebrane rzeczy i usadowiono mnie, teściową, żonę i dzieci. Zawieźli nas do stacji Różanka. Do wagonu bydlęcego upchali 26 rodzin. Pociąg ruszył na Wschód.

Do Czeremchowa jechaliśmy 16 dni. Tylko dwukrotnie więźniów nakarmiono w stołówce i wykąpano w łaźni. Przez całą drogę czujnie pilnowali nas strażnicy.

W Czeremchowie wskazano nam gdzie się znajduje sklep i łaźnia, później zaprowadzono do baraku. Do każdego "mieszkania" ulokowano po 2-3 rodziny. Po wysłuchaniu pouczeń w miejscowym urzędzie NKWD otrzymaliśmy przydział do pracy. Zaczęto nas "wychowywać na nowo" po bolszewicku w zakładach "Czeremchowszachtstroj".

16 kwietnia 1957 r. rodzina otrzymała zezwolenie na wyjazd do Polski. A jednak tęsknota za ziemią rodzinną była silniejsza. W 1960 r. powróciliśmy w rodzinne strony. Pracował jako majster i kierownik robót w wielu organizacjach budowlanych."

Na nasze pytanie: "którego z epizodów swego życia nie chciałby pan sobie przypomniać?", pan Michał odparł: "O, takich epizodów było wiele. Np. podczas wojny "podróży" na Wschód, w czasie postojów pociągu niekiedy nam pozwalano wyjść z wagonów. Przed otwarciem drzwi wartownicy zajmowali swoje stanowiska. Z wagonu wypuszczano jednocześnie 5 osób, niezależnie od wieku i płci. Każdy chciał trafić w skład pierwszej piątki, ponieważ następne otwarcie drzwi wagonu mogło się wydarzyć nie tak prędko. A "spacer" polegał na tym, że pod lufą skierowanej na ciebie broni, można było wleźć pod wagon "za potrzebą". Od jednych wspomnień tego bolszewickiego zdziczenia człowieka przechodzą ciarki, a oczy same się zamykają".

- Który z epizodów wojennych lub "wędrówki" po imperium utkwił Panu najbardziej w pamięci?

- Oczywiście, że nie ten, kiedy to na Północy po długim karmieniu nas ciastem z odpadków mącznych dali nam wreszcie zagniłą rybę lub "częstowali" końską padliną. Chociaż, te rzeczy były dla nas dużym "przysmakiem". Utkwiła mi w pamięci chwila, gdy po zwolnieniu z łagru ponownie wziąłem do ręki czapkę z polskim orłem. A największa radość była wtedy gdyśmy zwyciężyli pod Monte Cassino.

- Panie Michale, niedawno "Głos znad Niemna" pisał, że za trudy wojenne otrzymał pan "Krzyż Walecznych" i "Gwiazdę Italii". Czy posiada pan inne odznaczenia?

- Mam ich ponad 10, są to odznaczenia polskie, włoskie, angielskie. Ostatnio otrzymałem medal "Za udział w wojnie obronnej w 1939 r."

- A czy wśród nich są również sowieckie?

- Był pan przecież obywatelem Związku Radzieckiego? A wróg był u nas wspólny..

Michał Szlachtun

- Tak, posiadam odznakę sowiecką, gwiazdę "Zorza Północy" za "zdobycie" Workuty.

A jeżeli tak naprawdę, to powiem, że bolszewicy szczodrze obdarzali mię łagrami i wróg był wspólny i łagry były wspólne, lecz dla tych, kto walczył przeciwko temu wrogowi, a jak wiadomo, Polacy w tej walce byli pierwsi. Co zaś dotyczy obywatelstwa radzieckiego - byłem zmuszony je przyjąć w 1977 r., powieważ mego syna jako potomka obcego obywatela wykluczono z uniwersytetu w Gorkim. Aby mógł kontynuować studia musiałem uzyskać audjencję u samego Podgornego.

- Od dwóch lat mamy ustawę RB "O weteranach", która przyznaje panu status kombatanta II wojny światowej. Czy odczuwa pan istnienie tej ustawy?

- Ustawa rzeczywiście nadaje mi taki status, lecz tak naprawdę to będę odczuwał, że jestem kombatantem II wojny światowej.

- Panie Michale, czym się pan zajmuje obecnie?

- W swoim ogródku uprawiam rośliny lecznicze. Chcę pomóc ludziom. Przecież medycyna była nieraz bezsilna. Lubię rozmowy z ludźmi, którzy dbają o honor osobisty i honor swojego kraju, bywają u mnie członkowie ZPB i BNF. Niedawno miałem okazję porozmawiać z Z. Poźniakiem, sprezentował mi książkę. Mądry człowiek. Gdy by wybrano go na prezydenta kraj wybrnąłby ze ślepego zaułka.

Niedawno zaproszono mnie na zebranie polskich kombatantów, które ma się odbyć w Szczuczynie. Gdy zbudują Dom Polaka - będę tam częstym gościem, będę opowiadał młodzieży o tym, jak ważne jest umiłowanie Ojczyzny.

- Co by pan chciał przekazać czytelnikom "Głosu znad Niemna"?

- Gdy otrzymuję kolejny numer gazety jest to dla mnie święto. Życzę redakcji dalszych sukcesów a czytelnikom proszę powiedzieć, że żołnierz spod Monte Cassino w ciągu 60 lat walczył z faszyzmem i bolszewizmem. Przeciwko pierwszemu - z bronią w ręku pod Warszawą i Monte Cassino, przeciwko drugiemu - moralnie w Szepietówce, Workucie, Irkucku i ... Szczuczynie. I zwyciężył. Ale rozumiem, że pozostało jeszcze wiele do zrobienia naszym dzieciom i wnukom, by ostatecznie oczyścić bolszewicką zawałę.

Podziękowaliśmy p. Michałowi za ciekawą rozmowę. Gdy szykowaliśmy się do odejścia nasz rozmówca rzekł "Odprowadzę was trochę", po czym wziął wiadro, laskę i saneczki. "Przy okazji przywiozę trochę świeżej wody".

Zaciekawiliśmy się, czy zwracał się pan Michał do władz w sprawie poprawy warunków mieszkaniowych.

- Chcę napisać podanie w tej sprawie, chociaż z góry przewiduję jaki odniesie ono skutek. Dla takich jak ja zazwyczaj odpowiedź brzmi: "Nie mamy możliwości".

Na zakończenie naszego spotkania pan Michał powiedział:" Proszę przychodzić. Pokażę wam technologię uprawy roślin leczniczych i sporządzania z nich nalewek. A po powrocie z Włoch opowiem o uroczystościach. Myślę, że nie będę tam miał żadnych trudności, ponieważ władam językiem włoskim i angielskim.

P.S. *Gdy już ten artykuł napisaliśmy spotkali się z panem Michałem ponownie. Pokazał nam odpowiedź mera miasta na podanie w sprawie poprawy warunków mieszkaniowych. Okazało się, że przewidywania pana Michała były słuszne...*

Henryk JUREWICZ
Tadeusz DUNIECKI
Szczuczyn

WSPOMNIENIA

Grażyna LIPIŃSKA

Jeśli zapomnę o nich...

ODCINEK XVIII

Komenda Główna AK życzy sobie mieć wtyczkę w oddziałach frontowych ROA (Ruskaja Oswoboditielnaja Armia), rosyjskiej proniemieckiej armii organizowanej przez Własowa. "Janek" jeszcze wcześniej skontaktował mnie z emerytowanym pułkownikiem WP, Witalisem Mirskim, którego syna, księdza jezuitę z Wilna, Niemcy zamordowali w Witebsku. Pułkownik zaprzysiężony przeze mnie do AK oddawał nam jako wojskowy cenne usługi i oczekiwane specjalne zadanie. Teraz podejmuje się wstąpić jako ochotnik do armii gen. Własowa. W Wilnie wśród starych swoich dokumentów odnajduje rosyjską książeczkę wojskową z pierwszej wojny światowej kiedy jako młody oficer służy w armii carskiej. To ułatwia mu zdobycie zaufania gen. Własowa i Niemców. Podaje się za Rosjanina wiernego carskiej Rosji, z musu tylko służącego przed wojną w Wojsku Polskim. Płk Mirski zostaje przydzielony do oddziału płk. Radionowa jako oficer do spraw politycznych w randze pułkownika SS. W odróżnieniu od innych oficerów ROA noszących mundury rosyjskie, pułkownik Mirski jest obowiązany nosić najbardziej haniebny dla Polaka mundur niemiecki SS. Jest on z tego powodu zrozpaczony. Pocieszam go, że ten mundur chroni go od wszelkich podejrzeń i pomaga w naszej pracy. Płk Mirski ma lat około 60, niewysoki, ale o wojskowej postawie, z typowo słowiańskimi rysami twarzy i o niezwykle dobrych oczach.

Ustalam z Mirskim nasze kontakty. Mirski jako oficer polityczny SS jeździ często do Mińska i innych miejscowości, aby porozumiewać się z wyższymi dowódcami wojsk SS i oddziałów ROA, które często zmieniają miejsce postoju. Naszym punktem kontaktowym jest mieszkanie Matusewiczów, gdzie Mirski w czasie swoich przejazdów zatrzymuje się na nocleg. W Bobrujsku i okolicy czuje się bliskość frontu, nie ma już cywilnej administracji, nie ma także kobiet-Niemek, nawet w wojskowej służbie sanitarnej. Władzę sprawuje niemiecki Zarząd Wojskowy. Ludnością miejscową opiekuje się bobrujska pseudo-Uprawa Białoruska, we wszystkim uzależniona od wojska i feldkomendantury.

Na ulicy wita mnie piękną polszczyzną siedmioletni blondynek i prowadzi do kościoła. Okazuje się, że malec innego języka nie zna; jego ojciec, z zawodu cieśla, piastujący obecnie funkcję prezesa komitetu odbudowy kościoła, rozmawia w domu tylko po polsku. Kościół katolicki w Bobrujsku jest unikatem na całą wschodnią Białoruś, bo ma polskiego księdza.

Ten ksiądz staruszek był tu proboszczem przed rewolucją 1917 r. Potem długo, chyba 15 lat siedział w łagrach bolszewickich; kościół zamieniono wtedy na magazyn. Ksiądz przeżył obozy i przed wojną był pastuchem w kołchozie gdzieś za Berezyną. Ludzie potajemnie przychodzili do niego, prosząc o spowiedź, chrzciny, śluby. Znowu groziło mu więzienie, więc ukrywał się w piwnicy. Po wkroczeniu Niemców w lipcu 1941 r. wrócił do kościoła. Jest bardzo schorowany, nogi ma opuchnięte jak dwa napompowane worki, nie może poruszać się. Do ołtarza i konfesjonału prowadzi go dwu silnych mężczyzn; mówi on z trudnością, słyszy słabo. W niedzielę kościół jest wypełniony ludźmi. Widocznie Niemcy uważają ciężko chorego polskiego proboszcza za nieszkodliwego dla III Rzeszy, bo nie przeszkadzają mu w duszpasterstwie. Ślepi, nie rozumieją, że sama jego obecność, nabożeństwa, śpiewy w języku polskim budzą w każdym katoliku Polaka. Na ulicy słyszy się często mowę polską, nikt się jej nie boi. Bobrujsk w owym czasie to oaza polskości. Rozmawiam z młodym nauczycielem białoruskim Dajkowem. Jego pradziadowie-unici. Dziadkowie i rodzice byli prawosławni. Jednak w rodzinie zachowały się jakieś zamierzchłe szeptane tradycje unickie. Młody Dajkow jeździł do Leningradu, aby tam w bibliotekach i archiwach dociekać się prawdy o unitach i prawdy o historii białoruskiej.

- Poznanie historii Wielkiego Księstwa Litewskiego zrobiło ze mnie zaciekłego patriotę białoruskiego i gorącego zwolennika unii politycznej z Polską i unii kościelnej z Rzymem - zwierza mi się.

Za aktualnego przywódcę wyznawców tych idei Dajkow uważa prof. Iwanowskiego. Pokazuje mi grube tomy dzieła Szajnochy "Jadwiga i Jagiełło", które dostał od Iwanowskiego. - Rosja sieje wśród nas nienawiedzę i pogardę własnego narodu. To jest jej metoda ruszczenia. Dziś w ujawnianiu prawd historycznych przeszkadzają Niemcy - skarży się młody Białorus.

Pomimo tego nie ustaje on w swojej propagandowej pracy wśród młodzieży i dzieci białoruskich i polskich.

Po trzech tygodniach żegnam z żalem uroczy Bobrujsk i wracam do Mińska. Bernard przy pomocy zawsze idącego nam na rękę profesora Iwanowskiego jedzie do Bobrujska, jako jego łączniczka przewidziana jest Stasia Kurczewska, albo ktoś z Polaków pracujących w organizacji TODT. Moim zastępcą zostaje p. Zofia Stefańska.

Rodzinnym miastem mojej poprzedniej gospodyni, Izabeli Koryckiej jest Iwieniec w województwie nowogródzkim.

- W moim Iwieńcu panuje dziś Rzeczpospolita Polska - mówi mi Izabela płacząc ze wzruszenia. W czerwcu 1943 roku oddział polskiej partyzantki porucznika "Lewalda" przy pomocy ludności cywilnej rozbił garnizon niemiecki w Iwieńcu i opanował miasteczko i okolice. Niestety - nie długo trwała ta złota wolność. W lipcu 1943 r. jednostki Wehrmachtu i SS w specjalnej operacji ("Hermana"), skierowanej przeciwko polskim partyzantom i ludności pacyfikowali krwawo Nowogródczyznę.

Szerzy się dywersja sowiecka. Ale na razie ciosy jej skierowane są nie przeciw Niemcom, tylko przeciw działaczom białoruskim i ludności cywilnej. Ginie od strzałów kilku czołowych Białorusinów, między innymi redaktor Kozłowski. Wybucha w teatrze białoruskim w Mińsku bomba, zabija kilkunastu cywilów, wśród nich młodego chłopca, syna płk Kuszla. Na trzeci dzień odbywa się uroczysty pogrzeb zamordowanych. Władze niemieckie niezbyt pilnie poszukują sprawców zamachu. Bardzo niepewnie czują się po wsiach chłopi, dawni kołchoźnicy. Patrole partyzantów sowieckich albo pod przymusem werbują ich do swych oddziałów (broniąc się przed wywózką do Niemiec młodzież często idzie ochotniczo), albo bez żadnego powodu i sądu rozstrzeliwują. Widocznie rozrosło się na wielką skalę donosicielstwo, hula rozbudzone w ludziach zło. Różne donosy prawdziwe, czy sfabrykowane przez prowokatorów płyną również i do Gestapo. Na skutek takich donosów odbywają się rozprawy pacyfikacyjne całych wsi, lub krwawe egzekucje poszczególnych rodzin białoruskich, czy też polskich. W mieście widzimy chroniące się rodziny chłopskie, masy uchodźców z zachodnich krańców Rosji, a przede wszystkim z okolic Briańska i Orła, ponieważ półtora roku temu te miasta dały najwięcej ochotników do proniemieckiej ROA. Dziś rodziny boją się zemsty bolszewików.

W grudniu 1943 r. pada ofiarą zamachu prof. Wacław Iwanowski. Jechał rano dorożką, kiedy na stopnie pojazdu wskoczyło dwóch mężczyzn i oddawszy kilka strzałów, uciekło. Woźnica pódciął konie i odwiózł nieprzytomnego i już konającego profesora do szpitala. Władze niemieckie chcą, żeby pogrzeb zamordowanemu odprawił kapelan litewski, lecz ks. Ignatowicz, słusznie, czy niesłusznie wykręca się tłumacząc, że przed ilus tam laty profesor Iwanowski brał po raz drugi ślub w cerkwi prawosławnej. Niemcy wykorzystują ten moment i urządzają burmistrzowi Mińska pogrzeb prawosławny z całą pompą wojskową i cerkiewną. Ludność katolicka ma żal do ks. Ignatowicza, że ceremoniał odprowadzenia do grobu zwłok popularnego i lubianego profesora oddają w ręce Niemców i popów.

Z Puszczy Nalibockiej w Nowogródczyźnie przychodzi do nas bardzo smutna wiadomość. Działały tam dwie duże partyzantki: polska pod dowództwem mjr. Pełki (Wacława) i rosyjska. Podzieliły się one obszarami puszczy oraz strefami działań, aby nie przeszkadzać sobie nawzajem, więc przez dłuższy czas panowała między nimi zgoda. Ludność bardzo narzeka na partyzantów rosyjskich, że nie tylko sami objadają okoliczne wsie, ale jeszcze i Moskwę żywią. Podobno rabują chłopom bydło, które samoloty sowieckie odstawiają do Rosji. Polscy partyzanci zdobywają żywność, zaopatrzenie i broń przede wszystkim ze składów niemieckich. Policja białoruska stacza ciągle walki z partyzantką rosyjską, a unika partyzantów polskich. Jeden z naszych ludzi w Mińsku, "Zbyszek", tropiony przez Niemców uciekł do polskiej partyzantki w Puszczy Nalibockiej, ale utrzymuje z nami stałe kontakty. Właśnie od niego dowiadujemy się o haniebnej zdradzie ze strony rosyjskich partyzantów. W grudniu 1943 r. zaprosili oni dowództwo naszej partyzantki z majorem Pełką na czele do swego sztabu na wspólną naradę. Tam otoczyli polskich oficerów wraz z ich eskortą i pod groźbą rozstrzelania wszystkich rozbroili. Zaraz potem czerwoni partyzanci uderzyli na polski obóz. Wywiązała się strzelanina. Dyżurujący w obozie oficer por. "Góra-Dolina" z trudem wycofał w bezpieczne miejsce swój wykrwawiony oddział. Wieść o zbrodni rozchodzi się po całej okolicy jak również o tym, że Polacy postanowili pomścić zdradę. Policja białoruska i Białoruska Samoobrona wykorzystują wytworzoną sytuację i dozbrajają Polaków. Od tej pory por. „Góra-Dolina" na czele brygady mścicieli nęka dzień i noc sowiecką partyzantkę. Za pośrednictwem kuriera wysyłamy do Warszawy sprawozdanie o wydarzeniach zaszłych w puszczy Nalibockiej. Ale od prawdy, silniejsza jest rosyjska propaganda. Już na cały świat idą z Moskwy komunikaty radiowe głoszące, że żołnierze AK łączą się z Niemcami przeciw sowieckiej partyzantce.

Oddział „mścicieli" rozszalał się wolnością. Jeżdżą sobie po wsiach i miasteczkach z polskimi sztandarami, polskimi pieśniami. Ludzie, Polacy i Białorusini wychodzą im naprzeciw, przynoszą dary, śmieją się i płaczą z radości, nikt się nie boi, jakby już zakończyła się wojna. Żandarmeria i shutzpunkty niemieckie w miasteczkach pochowały się w swych komendanturach, nie widać ich, jakby Niemców już nie było: nie wiedzą, jak mają reagować na zryw polskiej wolności i dziwne zachowanie policji białoruskiej.

Wreszcie porucznik "Góra-Dolina" podda się rozkazowi Komendy Głównej AK i wycofa swój oddział na Zachód w głąb Polski. W czasie Powstania Warszawskiego jego oddział znajdujący się wtedy w Puszczy Kampinoskiej da się Niemcom we znaki.

CDN

TRAGICZNE LOSY

Jestem stałym czytelnikiem "Głosu znad Niemna" jestem bardzo zadowolony, że mamy tak wspaniałe pismo. Kiedyś czytałem na łamach "Głosu" o męczeństwie więźniów przez NKWD w Oszmianie. Ale dlaczego nikt nie napisze o tak strasznym więzieniu w Starej Wilejce. Tam tylu naszych rodaków zamęczono i rozstrzelano przez NKWD w 1940-41 r. Mój starszy brat ur. 1912 r., przed wojną był agronomem w Krewie, później w Smorgoniach. Po klęsce wrześniowej wrócił do nas i mieszkał we wsi Żeligowo. Z biegiem czasu zaprosili go na stanowisko agronoma do Oszmiany, gdzie przez jakiś czas pracował. Pewnego razu wezwali go w sprawach służbowych, skąd brat Józef już nie wrócił, a znalazł się w więzieniu w Wilejce. W mieszkaniu zrobiono rewizję, szukano broni, ktorej nigdy nie posiadał, zabrano tylko radioodbiornik. Drugi brat Leon ur. 1914. przed wojną służył w 85 pułku Strzelców Wileńskich w Nowej Wilejce. Ostatnio był kapralem nadterminowym. Po wojnie obronnej 1939 r. wrócił do domu. W jakiś czas po aresztowaniu Józefa, w nocy wpadło NKWD i zabrano Leona do więzienia w Wilejce, lecz jako więźnia politycznego. Przed samą wojną znów do nas w nocy wdarło się NKWD. Chcieli zabrać żonę Józefa, lecz ona zdążyła już wyjechać z małym synkiem do Ignalina do swych rodziców. Chcieli też zabrać mego brata, lecz nie udało się.

W Wilejce, w więzieniu warunki byli bardzo złe, niech Bóg broni. A w ostatnią noc przed wkroczeniem armii niemieckiej 24 osoby rozstrzelano i zostawiono tak za murami więziennymi (16 osób w pow. oszmiańskiego i 8 z wilejskiego). Nazajutrz miejscowi ludzie wyłamali drzwi w więzieniu, ale tam był tylko jeden chłopiec i jedna dziewczyna Wincewiczówna (małoletni z Oszmiany). Gdy przyszli Niemcy pochowano wszystkich w jednej mogile na cmentarzu w pobliżu więzienia. W tej liczbie był mój brat Józef. Moja matka z bratem jeździła do Wilejki, a ksiądz opowiadał, że zbierano prześcieradła owijano w nie ciała i układano w mogile, na której postawiono gruby dębowy krzyż. Zwiedzali też więzienie. Było tam strasznie, ściany korytarzy i cel były zabryzgane krwią.

Bratowa żyje w Kownie i prosiła żeby dostać zaświadczenie z Wilejki o śmierci Józefa. Jeździłem do Wilejki gdzie mnie poinformowano, że w urzędzie rejonowym "ZAGS" jest księga z Wilejskiego kościoła. Księga, prawda, była lecz urzędniczka tego biura pokazała mi, że karty w księdze za 1940-41 r. są wydarte. Tak nic nie załatwiłem. Chodziłem też na cmentarz, gdzie nie znalazłej już ani mogiły ani krzyża.

Jakby to było dobrze żebyśmy mogli wspólnymi siłami odnaleźć tę mogiłę. Może ktoś z żywych wie o tej tragedii? Proszę odezwać się na łamach "Głosu". Z drugiej strony cmentarza są pogrzebani polscy żołnierze i policjanci, którzy zginęli w walce o niepodległość Polski w 1918-20 r. Mogiły są uporządkowane.

Teraz o bracie Leonie. Jego spotkał inny los: pędzono ich etapem na Wschód, wielu nie doszło, kto nie mógł iść rozstrzeliwano po drodze. W Smolensku zaopiekował się nimi Czerwony Krzyż. Okazało się, że gen. W. Anders zbiera Polaków rozproszonych po całej Rosji. Tu Leon wstąpił do Armii Andersa. Potem brał czynny udział w szeregach 2 Korpusu Polskiego w bitwie pod Monte Cassino we Włoszech. Po wojnie zamieszkał w Buenos Aires w Argentynie. Niestety już zmarł, nie doczekał się 50 rocznicy zdobycia ruin Klasztoru.

Jan SZYMANEL
rejon smorgoński

6, ПОНЕДЕЛЬНИК,

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.55. Тэлебачанне — школе. Выпускны экзамен. Беларуская і руская мовы. **9.05, 00.40.** Пад купалам Сусвету. **9.15, 21.35.** Пяць хвілін на жарты. **9.20.** «Чарапашкі ніндзя». 12-я серыя. Мультфільм. **9.50.** Прэм ´ера спектакля Беларускага тэлебачання. «Забіць мужчыну». Частка 3-я. **10.35.** Дзелавы веснік. **13.30.** Навіны. **13.40.** АВС-клуб. **16.25.** Еўрапейскі калейдаскоп. **16.55.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Жывыя і мёртвыя». Маст. фільм. 1-я серыя. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** Рынак і эканоміка. (Гр.). **18.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.20.** «Веснік гарсавета». На пытанні глядачоў адказвае дырэктар ВА ЖКТ В. Л. Шпак. (Гр.). **19.00.** Трыбуна кандыдатаў у прэзідэнты. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** «Забіць мужчыну». Частка 4-я. **22.30.** Студыя «Тэлесябрына». **23.15.** Спартыўны тэлекур ´ер. **22.55.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **23.00.** «Паданне зямлі полацкай». Рэпартаж аб святкаванні дня святой Еўфрасінні.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Файнэншиал таймс. **8.00, 17.00, 20.00.** Новости. **8.20.** Посмотри, послушай... **8.40.** «Горячев и другие». Худ. телесериал. 29-я серия. **9.10.** Ты помнишь, товарищ... **9.55.** Что? Где? Когда? **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** Футбол. Товарищеская встреча. Сборная Канады — сборная Бразилии. 2-й тайм. **14.25.** Предприниматель. **15.10.** Комикс. **15.35.** Авантюра. **16.00.** Звездный час. **16.40.** В эфире международная телерадиокомпания «Мир». **17.25.** Гол. **17.55.** Погода. **18.00.** Час пик. **18.25.** «Горячев и други». 29-я серия. **18.55.** «Мы». Авторская программа В. Познера. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** «Мне снились только звуки». Фантазия на темы А. С. Пушкина. **21.30.** Канал «Иллюзия». **22.30.** «Тупик для Делии». Худ. фильм. **23.40.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. 5.20. Требуются... Требуются... **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Устами младенца. **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.25.** Волшебный сундучок. **8.35.** Ваше право. **8.50.** Утренний концерт. **9.05.** Пушкинские дни. «Княгиня Наталья Петровна». Док. фильм. **9.35.** Телегазета. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Бизнес в России. **15.50.** Там-там новости. **16.05.** Новая линия. **16.50.** Спасение-911. **17.45.** Праздник каждый день. **17.55.** «К Амалии». Романсы на стихи А. С. Пушкина. **18.10.** Соло. **19.25.** Подробности. **19.35.** Пушкинские дни. «Евгений Онегин». Фильм-опера. **21.20.** Автомиг. **21.25, 22.50.** «Спрут-5». Худ. фильм. 4-я серия. **22.40.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Экран криминальных сообщений. **23.05.** Аниматека.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Жизнь». Сериал пр-ва Японии. **11.45.** Репортаж. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Клуб одиноких сердец. **12.35.** Начало фотографии. **12.50.** Сто лет. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственный журнал. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.40.** Звездные путешествия. **14.55.** Клиника больных машин. **15.10.** Из истории техники. **15.20.** 3-2-1, контакт. **16.00.** Книга чудес техники. **16.15.** Тележурнал. **16.30.** Журнал информатики. **16.50.** В мире науки. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **17.55.** Несколько длинных дней. **18.20.** Телеэкспресс. **18.45.** В кино и на кассете. **19.05.** Кролик Бугс представляет. **19.30.** Чрезвычайный пересмотр. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** «Соревнование с ветром». Фильм пр-ва США. **22.50.** Сейсмограф. **23.10.** Письма о хозяйстве. **23.40.** Развлекательная программа. **23.55.** Завтра в программе. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **00.20.** Необычные биографии. **01.00.** Жизнь моя. **02.00.** Программа французского телевидения.

7, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Дзелавая хроніка. **8.20, 24.00.** Надвор ´е. **8.30, 24.10.** Пад купалам Сусвету. **8.40, 22.20.** Пяць хвілін на жарты. **8.45.** Тэлеклуб «Гаў-гаў». **9.10.** Памірае гук і застаецца слова... **12.30.** «Нов і К» Топ-10.**13. 30.** Навіны. **15.15.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Жывыя і мёртвыя». Маст. фільм. 2-я серыя. **16.50.** Дзелавая хроніка. **17.00.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.10.** Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-94». II тур конкурсу маладых выканаўцаў. **18.10.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **18.20.** Выбар праз выбары. (Гр.). **19.00.** Трыбуна кандыдатаў у Прэзідэнты. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Сенсацыя». Тэлесерыял. 4-я серыя. **22.35.** Чэмпіянат Еўропы па гандболу. Беларусь— Францыя. **23.45.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **23.50.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Обзор рынка недвижимости. **8.00, 17.00, 20.00.** Новости. **8.20.** Веселые нотки. **8.40.** «Дикая Роза». Телесериал. **9.05.** Человек и закон. **9.35.** «С кошки все и началось». Худ. фильм для детей. **10.50, 23.45.** Пресс-экспресс. **11.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Движс и Вустер». Худ. фильм. 4-я серия. **14.25.** Предприниматель. **15.00.** Дело. **15.10.** «Приключения Тома Сойера». Мультсериал. **15.40.** Между нами, девочками... **16.00.** Рок-урок. **16.40.** За кулисами. **17.25.** Еще раз о приватизации. **17.35.** Технодром. **17.45.** Из первых рук. **17.55.** Погода. **18.00.** Час пик. **18.30.** «Дикая Роза». **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Вагон 03.**20. 55.** Памяти О. Борисова. «Лебединая песня». Телеспектакль. **22.20.** Телешоу «50х50». В перерыве— Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются. . . Требуются. . . **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Клуб «Желтая подводная лодка». **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.30.** Утренний концерт. **8.50.** Совершенно секретно. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Мульти-пульти. **15.35.** Там-там новости. **15.50.** Телегазета. **15.55.** Новая линия. **16.40.** Похождение ваучера. **17.00.** Здорово живешь! **17.15.** Человек дела. **17.45.** Праздник каждый день. **17.55.** Амика веритас. **18.40.** Фильм-премьер. **19.25.** Подробности. **19.35.** Премьера худ. телефильма «Санта-Барбара». 327-я серия. **20.25.** Никто не забыт! **20.30.** МХАТ-клуб. **21.20.** Без ретуши. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Зведы гвоорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Экран криминальных сообщений. **23.05.** «Упала шляпа. . . »

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Жизнь». Сериал пр-ва Японии. **11.45.** Репортаж. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Клуб одиноких сердец. **12.35.** Начало фотографии. **12.50.** Сто лет. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственный журнал. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.40.** Звездные путешествия. **14.55.** Клиника больных машин. **15.10.** Из истории техники. **15.20.** 3-2-1, контакт. **16.00.** Книга чудес техники. **16.15.** Тележурнал. **16.30.** Журнал информатики. **16.50.** В мире науки. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **17.55.** Несколько длинных дней. **18.20.** Телеэкспресс. **18.45.** В кино и на кассете. **19.05.** Кролик Бугс представляет. **19.30.** Чрезвычайный пересмотр. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** «Соревнование с ветром». Фильм пр-ва США. **22.50.** Сейсмограф. **23.10.** Письма о хозяйстве. **23.40.** Развлекательная программа. **23.55.** Завтра в программе. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **00.20.** Необычные биографии. **01.00.** Жизнь моя. **02.00.** Программа французского телевидения.

8, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10. 00.00.** Надвор ´е. **8.20, 22.30.** Пад купалам Сусвету. **8.25, 00.10.** Пяць хвілін на жарты. **8.35.** «Сенсацыя». Тэлесерыял. 4-я серыя. **9.30.** «Залатое пяро-94». Фестываль беларускай журналістыкі. **13.30.** Навіны. **13.40.** Відзьма-нявідзьма. **14.40.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Батальёны просяць агню». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **16.55.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Асвейскія сцяжынкі». **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). **18.40.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **18.55.** Радок чароўны... **19.00.** Трыбуна кандыдатаў у прэзідэнты. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Сенсацыя». 5-я серыя. **22.35.** Чэмпіянат Еўропы па гандболу. Беларусь — Харватыя. **23.45.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **23.50.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Обзор рынка недвижимости. **8.00, 17.00, 20.00.** Новости. **8.20.** Мультфильм. **8.40.** «Дикая Роза». Телесериал. **9.05.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **9.55.** «Труженики моря». Худ. фильм. 1-я серия. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20, 00.05.** Пресс-экспресс. **11.30.** «Дживс и Вустер». Худ. фильм. 5-я серия. **14.25.** Предприниматель. **15.05.** Почему растут цены? **15.10.** «Приключения Тома Сойера». Мультсериал. **15.40.** Плавание. ЧемпионатРоссии. **16.10.** «Летающийдом». Мульсериал. **16.40.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **17.25.** Ждите ответа. **17.55.** Погода. **18.00.** Час пик. **18.25.** «Дикая Роза». **18.50.** Премьера телефильма «Коричневое облако». **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Монолог. **21.55.** Беседы в саду Клио. **22.15.** Вполголоса. **22.55.** Вторжение в вечный сюжет. **23.20.** «Без тебя». и «Косвенное убийство». Худ. фильмы. (США). В перерыве — Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются... требуются... **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Доброе утро! **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.30.** Жизнь взаймы. **8.45.** Худ. телефильм. «Санта-Барбара». 327-ясерия. **9.35.** Телегазета. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Студия «Рост». **15.50.** Там-там новости. **16.05.** Новая линия. **16.50.** М-трест. **17.05.** Премьера док. фильма «Женщины мира». (США). 16-я серия. **17.35.** Мульти-пульти. **17.45.** Праздник каждый день.**17.55.** Рубежи. **18.10.** L-клуб. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Санта-Барбара». 328-я серия. **20.25.** Никто не забыт. **20.30.** Репортер. **20.45.** Музыка всех поколений. **21.15.** «Памятник». Мультфильм для взрослых. **21.25, 22.55.** Хоккей. Кубок Стэнли. 1-й, 2-й и 3-й периоды. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00.** «Пароль: люблю тебя». Сериал пр-ва США. **11.50.** Музыкальная программа. **11.55.** Таков мир. **12.15.** 30 лет студенческого фестиваля песни. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственный журнал. **13.45.** Программа для молодежи. **14.30.** Документальный фильм. **14.50.** Искусство без тайн. **15.00.** Драмы, или открытие самого себя. **15.15.** Гость программы. **15.20.** Сын Глоговского равина. **15.55.** Тележурнал. **16.15.** Граница времени. **16.35.** История польского радио. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **17.55.** Несколько длинных дней. **18.20.** Телеэкспресс. **18.40.** Тележурнал. **19.05.** «Пароль: люблю тебя». Сериал пр-ва США. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** Развлекательная программа. **21.50.** Художественный фильм. **23.05.** Пульс дня. **23.25.** Спортивная студия. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **00.20.** «Качели». Фильм пр-ва Германии. **02.30.** Таков мир. **02.50.** История кино.

9, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 23.50.** Надвор ´е. **8.20, 22.30.** Пяць хвілін на жарты». **8.25, 00.00.** Пад купалам Сусвету. **8.35.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Бегомльская легенда». Тэлефільм. **8.55.** Тэлебачанне — школе. Выпускны экзамен па алгебры. **9.00.** «Сенсацыя». Тэлесерыял. 5-я серыя. **13.30.** Навіны. **13.40.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Батальёны просяць агню». Маст. фільм. 3-я і 4-я серыі. **17.00.** Максім Гарэцкі. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. «Так гэта было...» **18.05.** Зачытайце маё пісьмо... **18.10.** Абласныя навіны. (Гр.). **18.25.** «Армія». Праграма для вайскоўцаў, і не толькі. (Гр.). **18.55.** Родныя краявіды. **19.00.** Трыбуна кандыдатаў у прэзідэнты. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Сенсацыя». 6-я серыя. **22.35.** Рок-айленд. **23.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **23.40.** НІКа

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Обзор рынка недвижимости. **8.00, 17.00, 20.00, 23.00.** Новости. **8.20.** Мультфильм. **8.40.** «Дикая Роза». Телесериал. **9.05.** В мире животных (с сурдопереводом). **9.45.** «Труженики моря». Худ. фильм. 2-я серия. **10.50, 00.00.** Пресс-экспресс. **11.00, 14.00.** Новости (с сурдопереводом). **11.20.** «Дживс и Вустер». Худ. фильм. 6-я серия. **12.10.** «Его величество футбол». Документальный фильм. **14.25.** Предприниматель. **14.50.** Как добиться успеха. **15.05.** Как пополняется казна. **15.10.** «Приключения Тома Сойера». Мультсериал. **15.40.** Мультитроллия. **16.00.** ... До 16 и старше. **16.40.** Планета. **17.20, 18.50.** Открытие X Международного конкурса именип. И. Чайковского. **17.55.** Погода. **18.00.** Час пик. **18.25.** «Дикая Роза». **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Вагон 03. **20.55.** Лотто «Миллион». **21.25.** «Сестрички Либерти». Худ. фильм. **23.10.** Закрытие кинофестиваля «Кинотавр».

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются... Требуются... **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Ретро-шлягер. **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.25.** Вошебный сундучок.**8.35.** Поехали! **8.45.** Худ. телефильм «Санта-Барбара». 328-я серия. **9.35.** Телегазета. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Студия «Рост». **15.50.** Там-там новости. **16.05.** Новая линия. **16.50.** Аисты. **17.00.** Будни. **17.45.** Праздник каждый день. **17.55.** В мире авто- и мотоспорта. **18.25.** Своя игра. **19.25.** Подробности. **19.35.** «Санта-Барбара». 329-я серия. **20.25.** Пять минут о хорошей жизни. **20.30.** Гранд-репортаж. **21.00.** Обычное дело. **21.20.** Я — лидер. **21.45.** Рек-тайм. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Экран криминальных сообщений. **23.05.** Балет Санкт-Петербурга. **23.40.** Петербурские истории.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.05.** «Жар тропиков». Сериал пр-ва США. **11.55.** Музыкальная программа. **12.00.** Четверть часа на экране. **12.15.**Репортаж. **12.40.** Программа о малышах. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственный журнал. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.35.** Документальный фильм. **15.05.** Мы живем в Польше. **15.20.** Сериал о природе. **15.55.** В райском саду. **16.10.** Лучшие — на старт. **16.35.** Мы взрослые. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **17.55.** Несколько длинных дней. **18.20.** Телеэкспресс. **18.40.** Антенна. **18.50.** Репортаж. **19.05.** Документальный сериал. **19.30.** Католическая программа. **20.00.** Музыкальный ящик. **20.10.** Тележурнал. **20.30.** Новости. **21.10.** «Жар тропиков». Сериал пр-ва США. **22.05.** Правительственный журнал. **22.20.** Дебаты в первой программе. **23.10.** Тележурнал. **23.30.** Пегас. **00.00.** Хозяйственные новости. **00.20.** Музыкальная программа. **00.25.** Завтра в программе. **00.30.** Документальный фильм. **01.20.** Развлекательная программа.

10, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Дзелавая хроніка. **8.20, 21.35.** Пад купалам Сусвету. **8.30, 22.55.** Надвор ´е. **8.40, 20.25.** Пяць хвілін на жарты. **8.45.** «Запаведнае гняздоўе». Кінанарыс. **8.55.** Тэлебачанне— школе. Выпускныя экзамены па алгебры. **9.00.** «Сенсацыя». Тэлесерыял. 6-я серыя. **9.55.** Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв ´ю.**12.30.** Рок-айленд. **13.30.** Навіны. **16.30.** Для школьнікаў. «Мюнхен-Гомель». Дабрачынная акцыя нямецкай асацыяцыі саюзаў дапамогі Чарнобылю. **17.20.** Дзелавая хроніка. **17.30.** Навіны (з сурдаперакладам). **17.40.** «Прызнанне ў любві». Дак. фільм. **18.05.**Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.15.** «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. **19.00.** Трыбуна кандыдатаў ў Прэзідэнты. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.40.** Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-94». Гала-канцэрт. Пасля заканчэння— НІКа; Надвор ´е; Пад купалам Сусвету. **00.30.** Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-94». «Джаз апоўначы».

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.15. Утренняя разминка. **5.30.** Утро. **7.45.** Эстрадный концерт. **8.00, 11.00, 17.00, 20.00, 23.05.** Новости. **8.20.** Сорока. **8.40.** «Дикая роза». Телесериал. **9.10.** Эльдорадо. **9.40.** «Труженики моря». Худ. фильм. 3-я серия. **10.50, 24.10.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Дживс и Вустер». Худ. фильм. 7-я серия. **12.15, 18.20.** Америка с М. Таратутой. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Предприниматель. **14.55.** Бизнес-класс. **15.10.** Олеся и компания. **15.40.** Фильм-детям. «Эгрета из слоновой кости». **16.50.** Азбука собственника. **17.25.** Человек и закон. **17.55.** Погода. **18.00.** Эхо недели. **18.50.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.45.** Человек недели. **21.05.** В клубе детективов. «Ден Огаст». (США). Фильм 7-й. **22.05.** Взгляд с А. Любимовым. **22.55.** Авто-шоу. **23.15.** Музобоз. **00.00.** Программа «Х».

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Вести. **6.20.** Требуются. . . Требуются. . . **6.30.** Формула-730. **7.00.** Время деловых людей. **7.30.** Рек-тайм. **8.00.** Всемирные новости Эй-би-си. **8.25.** Волшебный сундучок. **8.35.** Поехали! **8.45.** Без ретуши. **9.40.** Крестьянский вопрос. **15.20.** Студия «Рост». **15.50.** Там-там новости. **16.05.** Военный курьер. **16.20.** Новая линия. **16.50.** Дисней по пятницам. **17.45.** Телегазета. **17.50.** Праздник каждый день. **18.00.** «К-2» представляет: «Мультпросвет». **19.25.** Подробности. **19.35.** Любимые комедии. «Первая ласточка». **20.50.** Джентльмен-шоу. **21.25, 22.55.** Хоккей. Кубок Стэнли. 1-й, 2-й и 3-й периоды. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **11.00.** «Блеск лета». Фильм пр-ва Франции. **12.50.** Люди и события. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Программа для молодежи. **14.30.** Английский язык. **14.45.** Сумасшествия медицины. **15.00.** Состоянине души. **15.10.** Отвечу на каждый вопрос. **15.20.** Телепластикон. **15.35.** Тележурнал. **15.55.** Совершенные, несовершенные. **16.10.** Если не Оксфорд, то что? **16.35.** В калейдоскопе. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **17.55.** Тележурнал потребителя. **18.20.** Телеэкспресс. **18.40.** Тележурнал. **19.00.** Свидание «втемную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** «Защищая жизнь». Комедия пр-ва США. **23.05.** Пульс дня. **23.20.** Дело для репортера. **00.00.** Новости. **00.15.** Музыкальная программа. **00.25.** «Большой побег». Серия 2. **01.50.** Развлекательная программа.

11, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Надвор ´е. **8.20.** Пяць хвілін на жарты. **8.25.** Пад купалам Сусвету. **8.35.** «Таміра» прапануе: «Асабістая справа суддзі Івановай». Маст. фільм. **10.05.** Чэмпіянат Еўропы па гандболу. **11.15.** Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-94». **13.15.** «Сталіца». Тэлечасопіс. **13.35.** Дзесяць запаведзяў. Перадача 7-я. **14.05.** Усе мы родам з дзяцінства. Фінал I Рэспубліканскага тэлефестывалю юных талентаў. Перадача 1-я. **15.20.** Шукаем ініцыятыўных. **15.30.** Да 70-годдзя кінастудыі «Беларусьфільм». «Нашы суседзі». Маст. фільм. **17.00.** «Творчыя партрэты». Памяці рэжысёра Віктара Карпілава. **18.20.** Кампанія «Рамас» для дзяцей і дарослых: «Чарапашкі ніндзя». Мультфільм. 13-я серыя. **19.00.** Трыбуна кандыдатаў ў Прэзідэнты. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-94». Канцэрт «У слове родным родная мелодыя». Сучасная беларуская паэзія ў эстраднай песні. **00.30.** Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-94». «Фестываль збірае сяброў». Гала-прадстаўленне.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.30. Утренняя разминка. **6.45.** Субботнее утро делового человека.**7.15.** Спорт-шанс. **7.45.** Слово пастыря. **8.00.** «Марафон-15»— малышам. **8.30.** В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». **9.55.** Утренняя почта. **10.25.** Я— женщина. **10.55.** Новости культуры. **11.05.** «Предстоятель». Док. фильм. **11.25.**Смак. **12.40.** «В круге первом». Премьера худ. фильма (Франция). 1-я серия. **13.30.** Книжный двор. **14.00.** Новости (с сурдопереводом). **14.25.** Лабиринт. **14.50.** «Солнце в бутылке». Худ. фильм для детей. **15.20.** В мире животных. **16.00.** Любовь с первого взгляда. **16.40.** До и после. **17.30.** Худ. фильм «. . . И правосудие для всех» (США). **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.00.** Новости плюс. **20.45.** Сборная России по футболу на пути в Америку. **21.15.** Что? Где? Когда? **22.50.** Дневник X Международного конкурса им. П. И. Чайковского. **23.05.** Новости. **23.20.** Академия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. **7.25.** Мульти-пульти. **7.55.** Студия «Рост». **8.25.** Парламентская неделя. **8.55.** Сказ о мудрой жене. **9.25.** Пилигримм. **10.10.** До Москвы— далеко. **10.55.** «Приключения Электроника». Худ. фильм. 1-я серия. **12.05.** Телеэрудит. **12.10.** Виниловые джунгли. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** «Лад»-галерея. **14.00.** Приглашает «Здравница». **14.15.** Астрология любви. **14.45.** Футбол без границ. **15.40.** Телеэрудит. **15.45.** «К-2» представляет: «Звезды Америки». **16.15, 17.45.** Волейбол. Мировая лига. Россия — Китай. **16.55.** Дмитрий Хворостовский на Пречистенке. **18.05.** Праздник каждый день. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Киномарафон. **19.25.** Киномарафон. «Патриотическая комедия». Художественный фильм. **21.25.** Уходящая натура. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды гворят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Программа «А». **23.55.** Ночной сеанс. «Руки убийцы».

ПОЛЬША-I

8.00. Информационно-хозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **9.05.** Публицистическая программа. **9.25.** Все об огороде. **9.50.** Программа дня. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** 5-10-15. **12.00.** Подводная одиссея капитана Кусто. **12.40.** Люди и события. **13.00.** Новости. **13.10.** Полчаса для семьи. **13.40.** Телетурнир. **14.15.** Спортивная студия. **15.00.** Мультфильмы Диснея. **16.15.** Весеннее MTV. **16.35.**Телетеатр. «Свадьба Фигаро». **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Голова для шляпы.**19.10.** «Банк не с той Земли». Сериал пр-ва Польши. **20.00.** Детский тележурнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.00.** Польские зоопарки. **21.30.** «Сок жука». Комедия пр-ва США. **23.15.** Новости. **23.25.** Музыкальная программа. **00.25.** Спортивная суббота. **00.40.** «Защищая дочь». Фильм пр-ва США. **02.15.** Развлекательная программа. **03.15.** «Память Леили». Фильм пр-ва США.

12, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 24.40.** Пад купалам Сусвету.**8.20, 20.35.** Пяць хвілін на жарты. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** «Чарапашкі ніндзя». Мультфільм. 13-я серыя. **9.30.** «Зоркі на экране». «Піры Валтасара, або Ноч са Сталіным». Маст. фільм. **11.05.** MTV. **11.40.** Тэлекрама. **11.55.** 20 мінут рэдактара. **12.15.** Пра шахматы і шахматыстаў. **13.00.** Трыбуна кандыдатаў ў Прэзідэнты. **15.00.** Чэмпіянат Еўропы па гандболу. Кваліфікацыйны матч з удзелам зборнай Беларусі. **16.15.** Планета людзей. **16.55.** Чэмпіянат Еўропы па гандболу. Фінал. **18.30.** Мультфільм. **18.40.** «Гінес-шоу». (Велікабрытанія, ЗША). **19.10.** Дыялог у прамым эфіры. На пытанні тэлегледачоў адказвае доктар філасофскіх навук, прафесар І. І. Антановіч. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Не забудзіцеся ўключыць тэлевізар. **21.10.** Урачыстае закрыццё нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-94». **23.30.** Каскад. **23.40.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

7.00, 17.15, 23.10. Новости. **7.25.** Молодые оркестры России. **8.05.** С утра пораньше. **8.35.** Марафон-15.**9. 05.** Полигон. **9.35.** Спортлото. **9.55.** Пока все дома. **10.25.** «С судьбою о судьбе...»Музыкальная программа.**11.15.**«В круге первом». Премьера худ. фильма. (Франция). 2-я серия. **13.00.** «Пиф и Геркулес». Мультсериал. **13.10.** «Подводная одиссея команды Кусто». Док. сериал. **14.00.** День России. Перекличка городов. **14.40.** Играй, гармонь. **15.30.** «Кот Феликс», «Настоящие охотники за привидениями». Мультфильмы (США). **16.25.** «Секреты актрисы» Татьяны Пельтцер. **17.25.** Телелоция. **17.40.** Погода. **17.45.** Кинокомедия «Удачи вам, господа». **19.25.** «Звезды России». Праздничный концерт на Патриарших прудах. **21.10.** Воскресенье. **21.55.** Спортивный уикэнд. **22.10.** Браво. **23.20.** Астролябия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Вести. **7.25.** Мульти-пульти. **7.35.** «Плясуны». Док. фильм. **8.05.** Студия «Рост». **8.35.** Доброе утро, Европа! **9.05.** Лучшие игры НБА. **10.05.** Аты-баты. . . **10.35.** «Трудный возраст». К годовщине провозглашения независимости России. **10.55.** Дневной сеанс. «Приключения Электроника».2-я серия.**12.00.** «Цветы России». Праздничная концертная программа. **13.20.** Кинотеатр повторного фильма. «Парень из нашего города». **15.15.** Коробка передач. **15.30.** Песни русской армии. **16.00, 21.15.** Волейбол. Мировая лига. Россия — Китай. **16.35.** Волшебный мир Диснея. «Уфи и его команда», «Черный плащ». **17.35, 19.35.** Премьера телеэкрана. «Из жизни Федора Кузькина». 1-я и 2-я серии. **19.25.** Праздник каждый день. **21.45.** У Ксюши. **22.40.** Автомиг. **22.45.** Звезды говорят. **22.50.** Спортивная карусель. **22.55.** Чемпионат мира по автогонкам «Формула-1». Гран-при Канады.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.15.** Сельскохозяйственный журнал. **9.55.** Программа дня. **10.00.** Программа для детей. **10.25.** Музыкальная программа для детей. **10.35.** Телеутро. **11.10.** «Домик в прерии». Сериал пр-ва США. **12.00.** Документальный фильм. **12.55.** Телеконцерт пожеланий. **13.25.** Музыкальная программа. **14.10.** С камерой среди зверей. **14.50.** В старом кино. **16.35.** Сто вопросов. **17.05.** Перец и ваниль. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия Колби». Сериал пр-ва США. **19.20.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Новости. **21.10.** «Гарем». Сериал пр-ва США. **22.05.** Спортивное воскресенье. **23.00.** Конкурс абонентов. **23.40.** Завтра в программе. **23.45.** Концерт Вроцлавского оркестра. **00.00.** Художественный фильм. **00.15.** Новости. **01.45.** Концерт.

RELAKS • ROZRYWKA • HUMOR

Może to prawda, że za pieniądze można zrobić wszystko,

ale ja w to nie wierzę.

Może to prawda, że piękna kobieta czyni mężczyznę

szczęśliwym, ale ja w to nie wierzę.

Może to prawda, że szkoła czyni ludzi mądrymi, ale ja w

to nie wierzę.

Może to prawda, że ktoś jest w stanie wydawać sądy,

ale ja w to nie wierzę.

Wierzę natomiast, że nie samym chlebem żyje człowiek.

Wierzę, że człowiek nie pragnie narkotyków i złudzeń, ale prawdy i miłości.

Wierzę, że kobieta, która jest tylko piękną, a nie jest dobra, może być jedynie słodką trucizną, ale niczym więcej.

Wierzę, że szkoła i nauka pozbawione pokory czynią jedynie podział i nienawiść.

Wierzę, że bogactwo musi być najpierw w duszy a potem w kieszeni.

Wierzę, że niesprawiedliwość nie da się uniknąć, jeśli się nie patrzy na rzeczy tak, jak nauczył nas tego Bóg.

Giovanni PAPINI

W szczerym polu wyrosły... *Fot. Waldemar STĘPIEŃ*

CYKLONY

Cyklony nam się nie grożą. Warto jednak wiedzieć, że w strefach podzwrotnikowych, gdzie występują dość często, ich pojawienie się wywołuje do dziś grozę. Nic dziwnego - są przyczyną nie tylko wielkich zniszczeń, ale i śmierci tysięcy, a nawet dziesiątków tysięcy ludzi. A oto przykłady z ostatniego stulecia...

* Cyklon, jaki nawiedził 19 IX 1906 r. Hong-Kong, spowodował śmierć 50 000 osób.

* 40 000 osób zginęło podczas cyklonu, jaki nawiedził 16 X 1942 r. Bengal.

* Cyklon, jaki nawiedził 10-31 X 1960 r. Pakistan Wschodni (Bangladesz), spowodował śmierć 10 000 osób, a 12 V 1965 r. - 20000.

Największe straty powodują cyklony nawiedzające Bangladesz. Występują one kilka razy w roku, często przy tym połączone są z wielkimi powodziami. Morze wdziera się do delty Gangesu, siejąc śmierć i zniszczenie na dużych obszarach tego kraju. Jest to zarazem jeden z najbiedniejszych krajów Trzeciego Świata.

W ŚWIECIE ZŁOTYCH MYŚLI

*** Najpiękniejsze, co jest na świecie to pogodne oblicze.**

Albert EINSTEIN.

*** Marne jest życie ludzi, którzy kłamstwo stawiają wyżej od prawdy.**

EZOP.

*** Spiesz się powoli, a unikniesz błędów.**

SOFOKŁES.

*** Człowiekiem prawdziwym staje się człowiek tylko wtedy, gdy stosuje się do nauk dawanych przez Boga i naśladuje Go.**

Mircea ELIADE.

LUDZIE - BATERIE

Bardzo rzadko, ale jednak zdarzają się ludzie, którzy naładowani są prądem elektrycznym o wysokim napięciu. Medycyna nie umie wytłumaczyć tego fenomenu, ale fakty nie pozostawiają wątpliwości, że tacy ludzie rzeczywiście istnieją.

Przekonał się o tym, między innymi - sceptycznie zresztą nastawiony do tego rodzaju doniesień - dr Ashcrogt, dotykając pewnej dziewczyny, o której mówiono, że jest "elektrycznie naładowana". Po dotknięciu jej ręki - uczony padł porażony na podłogę.

Była to Jennie Moran z Sedalii w stanie Missouri. W 1895 r. była kruchą, nerwową nastolatką. Gdy jednak skończyła 14 lat, zaczęła zachowywać się niczym bateria. Kiedy dotykała pompy, iskry strzelały z jej palców, a napięcie prądu było tak wysokie, że iskrzenie sprawiało jej ból. Tym bardziej nieprzyjemne były odczucia osób, które przypadkowo jej dotknęły. Odsunęli się od niej przyjaciele, a nawet własny kot. Życie Jennie stało się koszmarem.

Ale oto - również nieoczekiwanie - dziwne właściwości elektryczne dziewczyny zniknęły, gdy osiągnęła wiek dojrzały. Stała się znów normalną kobietą. Wkrótce też wyszła za mąż, miała dom i rodzinę. Słowem - zwyczajne życie. Jej organizm przestał wytwarzać prąd. Wielokrotnie badali ją lekarze i fizycy. Żaden z nich jednak nie był w stanie wyjaśnić, co się stało, że przez kilka lat była człowiekiem-baterią i co sprawiło, że nią przestała być.

Takich przypadków kroniki lekarskiej odnotowano więcej. I tak np. 1877 r. głośny był przypadek Karoliny Clare z Bondon w stanie Ontario. Była z kolei niczym magnes. Przyciągała przedmioty metalowe, które trzeba było potem od niej odrywać siłą. I też - po paru latach - stała się zupełnie normalna.

Podobnymi właściwościami odznaczał się również Louis Hamburger - student uniwersytetu w Maryland. W 1890 r. badali go różni naukowcy i nie znaleźli odpowiedzi na pytanie, dlaczego ten młody człowiek był swego rodzaju prądnicą.

Niestety, ciągle jeszcze wielu spraw i rzeczy nie znamy i nie rozumiemy, choć ponoć w naszym wieku wszystko jest już takie proste i jasne.

A.P.

ZABOBONY INTELEKTUALNE

Dialog

Wyrażenie greckí dialog, znaczące to samo co "rozmowa", "dyskusja", niekiedy z naciskiem na lepsze poznanie jakiegoś przedmiotu, jako celu. Dialog nie ma więc sam w sobie nic szczególnie tajemniczego ani "filozoficznego". Niestety niektórzy egzystencjaliści zrobili z dialogu prawdziwy zabobon. Według nich dialog jest w życiu ludzkim czymś zasadniczym, "głębokim" i niezmiernie ważnym. Jeden taki filozof powiada, że praca ludzka jest dialogiem, jako że ludzie rozmawiają w czasie pracy. Równie dobrze mógł twierdzić, że palenie fajki jest dialogiem, skoro ludzie przy paleniu fajki rozmawiają. Szczególnie rozpowszechniony zdaje się być zabobon, zgodnie z którym religia byłaby dialogiem. To twierdzenie jest o tyle zadziwiające, że Bóg rozmawiał być może z Abrahamem i z prorokami, ale jako żywo nie rozmawia ze zwykłymi wierzącymi, jeśli więc religia jest dialogiem, to chyba tego samego rodzaju, co rozmowa dziadka z obrazem z piosenki polskiej "przemówił dziad do obrazu, a obraz do niego ani słowa". Chodzi więc oczywiście o zabobon.

Nie wydaje się, by dialogiczny zabobon był jak dotąd rozpowszechniony w masach, ale spotyka sie go nieraz u kaznodziei, dziennikarzy, intelektualistów i tym podobnych. Jednym z jego głównych źródeł jest zapewne doktryna egzystencjalistyczna, według której człowiek istnije tylko wtedy, gdy "komunikuje" z kimś innym. Ale jeśli prawdą jest, że nasze pojęcia są związane ze słowami, a słów używamy właśnie w dialogu, nie wynika z tego wcale, by człowiek nie mógł istnieć - i to bardzo intensywnie - bez żadnej wymiany myśli z innymi. Faktem jest w każdym razie, że wielcy ludzie dokonywali nieraz największych rzeczy - a więc istnieli najbardziej intensywne - w samotności.

Ale dialogiczny zabobon odpowiada, rzecz jasna, ludziom słabym, którzy potrzebują innych, bo nie czują się dość silni, by samemu stawiać czoło życiu. Tacy słabeusze przyjmują zabobon o dialogu z wielkim entuzjazmem. Dochodzi do tego dalsza przyczyna, kolektywizm, przesadny nacisk na społeczeństwo, wmawia się stale w ludzi, że są niczym bez społecznego zaplecza, a więc i bez dialogu.

Józef BOCHEŃSKI

ZAGADKI LATAJĄCEGO ŚWIATŁA

O Podobno wszystko dziś da się "naukowo" wyjaśnić. Tak przynajmniej twierdzą racjonaliści, zafascynowani potęgą ludzkiego rozumu. Człowiek wszak przekroczył granice Ziemi, wylądował na księżycu, stworzył mózgi elektronowe, wdarł się w tajemnice życia... Tymczasem są zjawiska do dziś niewytłumaczalne. Chodzi o "świetlne ruchome kręgi", występujące raz po raz na Oceanie Indyjskim, na północ od Borneo, a także w Zatoce Omańskiej. Odnotowano ich dotychczas ponad 200, przy czym 12 z nich dokładnie opisano. A oto przykłady...

● W styczniu 1880 r. zaobserwowano na statku "Shahinhean" zjawisko świetlne, jakiego dotychczas nikt nigdy nie widział. Podczas pięknej, bezksiężycowej nocy, przy idealnie spokojnym morzu, załoga statku zauważyła dziwne błyski światła na powierzchni wody, a potem unoszące się nad nią. Kiedy statek znalazł się w centrum zjawiska, kapitan zatrzymał maszyny. Cała załoga wyszła na pokład, obserwując latające wokół smugi srebrzystego światła. Aż wreszcie błyski zniknęły i więcej już się nie pojawiły.

● W tym samym roku podobne zjawisko zaobserwowała załoga statku "Patna" - też na Oceanie Indyjskim. Zostało ono opisane w czasopiśmie angielskim "Knowledge".

● Dalsze zaobserwowano w 1902, 1907, 1908 i 1909 roku. Wreszcie - po dłuższej przerwie - w 1931, 1957, 1961 i 1967 roku. W tym ostatnim roku - aż 3, opisane przez załogi 3 różnych statków, znajdujących się w tym samym rejonie Oceanu Indyjskiego.

● Skąd owe błyski, w dodatku - "przemieszczające się" z dużą prędkością, obserwowane zarówno na powierzchni morza, jak i nad nią? I co jest ich źródłem : głębiny morskie czy atmosfera? Nie stwierdzono przy tym jakichkolwiek zmian w otoczeniu: morze zawsze było spokojne, niebo niechmurne, nie było wiatru. Nie stwierdzono również w wodzie glonów czy fosforyzujących zyjątek. Niektórzy zaczęli wiązać owo zjawisko z tajemniczymi - również do dziś niewyjaśnionymi - przypadkami dryfujących statków z wymarłymi załogami. Ale przecież owe dziwne błyski i "świetlne ruchome kręgi" nikogo z obserwujących je załóg nie zabiły. Faktem jednak jest, że największą ilość tego rodzaju statków odkryto właśnie na Oceanie Indyjskim.

● Uczeni - jak dotąd - nie zajęli jednoznacznego stanowiska w tej sprawie. Jedni nadal przymują doniesienia na ich temat z niedowierzeniem, Inni - zachowują daleko idącą rezerwę. Tymczasem od czasu do czasu na Oceanie Indyjskim dzieją się dziwne rzeczy, a obserwujący je ludzie szeroko otwierają oczy, niczego nie rozumiejąc.

NA WESOŁO

Wybierając się na urlop małżeństwo spóźniło się na pociąg.

- Gdybyś tak długo nie ubierała, zdążylibyśmy na ten pociąg! - narzekał mąż.

- A gdybyś ty się tak nie śpieszył na dworzec, nie musielibyśmy teraz tak długo czekać na następny - odrzekła żona.

* *

Ojciec rodziny stoi na peronie i głośno myśli:

- Ja jestem, ty jesteś, dzieci są, walizki też.

Zapomnieliśmy stołu.

- Dlaczego stołu? po co nam na urlopie stół? - pyta żona.

- Na nim zostały nasze bilety kolejowe.

* *

Podróżny denerwuje się przy kasie wysoką ceną biletów kolejowych.

- Mogę panu coś doradzić - odzywa się kasjer. - Niech się pan zglosi za konduktora, wtedy może pan jeździć za darmo.

* *

Dentysta zażądał za wyrwanie jednego zęba miliona złotych.

- Ależ doktorze, czy ta suma nie jest zbyt wysoka? - pyta zirytowana pacjentka.

- Być może, ale pani tak krzyczała, że z mojej poczekalni uciekło trzech pacjentów.

* *

- Czy oskarżony nie był już skazany za kradzież płaszcza przed dwoma laty? - zapytał sędzia.

- To nie moja wina, że moda się zmieniła - odpowiedział oskarżony.

* *

- Panie profesorze, mój syn ma dziś u pana poprawkę egzaminu z anatomii - telefonuje matka.

- Jeśli go nie zda, chce się zastrzelić. Proszę mu pomóc!

- Niech się pani nie martwi - uspokaja profesor - przy jego znajomości anatomii nie trafi ani w serce, ani w głowę.

* *

W czasie egzaminu z medycyny profesor przypatrywał się jednemu z kandydatów i pragnąc mu dodać odwagi powiedział:

- Proszę spokojnie odpowiadać, drogi młody przyjacielu. Pana jeszcze nie zaczęła obowiązywać tajemnica lekarska.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57, 44-63-75

Druk : Zakłady Graficzne
Grodno, ul. Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 2286
Nakład 8615 egz.

Tygodnik
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena 250 rb
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
III kw. 1994 r. 5100 rb.

Redaktor naczelny
Eugeniusz SKROBOCKI